

Masarykova Univerzita

Filozofická fakulta

Ústav pedagogických věd

Sociální pedagogika a poradenství

Šárka Vrbovská

Babysitting pohledem rodičů

Bakalářská diplomová práce

Vedoucí práce: **doc. PhDr. Dana Knotová, Ph.D.**

2016

*Prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci vypracovala
samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.*

V Brně dne 30. listopadu 2016

.....
Šárka Vrbovská

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí své bakalářské práce doc. PhDr. Daně Knotové, Ph.D. za velmi vstřícný přístup, odborné vedení, ochotu a udílené rady.

Dále patří mé poděkování respondentkám, které mi poskytli rozhovory a v neposlední řadě děkuji své rodině a přátelům za poskytnutou podporu při psaní této práce.

Anotace

Tato bakalářská práce s názvem Babysitting pohledem rodičů se zabývá tím, jaký mají matky pohled na babysitting jako jednu z alternativ péče o děti předškolního věku. Zkoumá také důvody vedoucí rodiče k výběru babysittingu u dětí předškolního věku a jejich postup při výběru konkrétní chůvy.

První část, teoretická, vymezuje pojem rodina, rodičovství, přeměnu rolí oproti tradičnímu modelu, ženy a jejich kariéru. Jsou zde vymezeny možnosti péče o děti dané zákonem, alternativní možnosti péče o děti, babysittingem a konceptem chůvy. V empirické části práce je popsána metodologie výzkumu, výsledky výzkumného šetření a následně jejich shrnutí, které odpovídá na položené výzkumné otázky.

Klíčová slova

Babysitting, hlídání dětí, alternativní péče, rodina, rodičovství, chůva

Annotation

This thesis titled Babysitting from the parents's point of view, investigates how mothers percept babysitting as an alternative care of children of preschool age. It also explores the reasons which lead parents to selection of babysitting with preschool children and the process of selection of a particular nanny.

The first theoretical part defines the concept of family, parenting, role change compared to the traditional family model, women and their careers. It also defines childcare options given by law, as well as alternative childcare options, babysitting, and the concept of a nanny. In the empirical part, the thesis describes the research methodology, the results of research and their subsequent summary, which answers the research questions.

Key words

Babysitting, child care, alternative care, family, parenting, babysitter

Obsah

Úvod	7
A. Teoretická část.....	8
1. Rodina a rodičovství.....	8
1.1 Podoby rodiny	9
1.2 Druhy rodičovství.....	13
1.3 Počet narozených dětí v České republice	14
1.4 Proměna rolí oproti tradičnímu rozdělení	15
1.5 Ženy a jejich kariéra.....	16
2. Možnosti péče o děti	18
2.1 Péče daná zákonem	18
2.2 Resort školství a zdravotnictví	19
2.3 Neziskový sektor péče o děti.....	21
3. Alternativní formy péče o děti.....	23
3.1 Podoby alternativní péče.....	24
4. Babysitting.....	28
4. 1 Chůvy	30
5 Shrnutí teoretické části	31
B. Empirická část	32
1. Metodologie	32
1.1 Cíl práce	32
1.2 Výzkumné otázky	32
1.3 Technika sběru dat.....	33
1.4 Výzkumný vzorek.....	34
1.5 Etické aspekty	36
1.6. Analýza dat	36
2 Interpretace dat.....	37
2.1 Čas pro sebe.....	37
2.1.1 Zařizování pro rodinu	38
2.1.2 Studium/práce	38
2.2 Když rodina nemůže.....	39
2.3 Rodinný rozpočet.....	40
2.4 Názory okolí na babysitting	41
2.4.1 Chápající přátelé.....	43
2.4.2 Nezájem okolí	43
2.5 Hlavní slovo – matka	44
2.6 Virtuální svět	45

2.6.1 Alternativy služeb	45
2.6.2 Relevantnost informací	46
2.7 Zkušenosti nadevše (výběr chůvy)	46
2.8 Výhody a nevýhody babysittingu	47
2.8.1 Odras zkušeností	47
Shrnutí výsledků	50
Závěr	54
Seznam použité literatury a zdrojů	57
Online zdroje	59
Seznam obrázků a tabulek	63
Seznam příloh	63

Úvod

Práce se věnuje babysittingu¹ pohledem rodičů. Téma jsem si vybrala z toho důvodu, že sama pracuji v této oblasti a ze strany chůvy mám zkušenosti s hlídáním dětí. Je nesmírně zajímavé vidět, z jakých důvodů a proč si rodiče volí konkrétní slečny či paní na hlídání ke svým dětem.

Téma považuji za přínosné z toho důvodu, že není tak prozkoumané jakožto alternativa výchovné péče o děti. Současná doba nenabízí dostatečný počet míst ve školkách a jeslích, tudíž rodiče jako jednu z variant volí právě babysitting.

Cílem této práce je zjistit, jaké důvody vedou rodiče k výběru této formy péče u dětí předškolního věku a jak postupují při výběru konkrétní chůvy. Proto jsem se rozhodla vymezit si dvě vedlejší otázky, které mi mohou pomoci naplnit výzkumný cíl mé bakalářské práce. Proč se rodiče rozhodují pro alternativní formu péče o děti a to pro babysitting a na jakém základě vybírají chůvy. Chtěla bych prozkoumat důvod toho, proč je babysitting důležitou a v posledních letech stále populárnější alternativou péče u dětí pro rodiče.

Práce je rozdělena na část teoretickou a empirickou. Teoretická část shrnuje poznatky o rodině a rodičovství. Vymezuje rodinu, její podoby a druhy rodičovství. Popisuje porodnost v České republice, postupnou proměnu rolí rodičů oproti tradičnímu rozdělení rodiny a také, jak jsou na tom nyní ženy – matky a jejich kariéra.

Tato část se také zaměřuje na možnosti péče o děti a jejich vymezení zákonem. Zabývá se neziskovým sektorem a alternativními formami péče o děti. Je zde také zahrnuto téma babysittingu, které spadá pod alternativy výchovné péče a téma chůvy, která je jeho hlavní aktérkou.

V empirické části mé bakalářské práce je nejprve uvedena metodologie celého výzkumu, posléze je zde detailně sepsán cíl práce a výzkumné otázky.

Dále je zde popsána práce na sběru dat, polostrukturovaný rozhovor jako zvolená technika sběru dat, výzkumný vzorek i průběh výzkumu. Nechybí přiblížení způsobu analýzy dat ani interpretace výsledků. V konečném shrnutí se pokouším odpovědět na výzkumné otázky a tímto také o naplnění cíle bakalářské práce.

¹ hlídání dítěte za finanční odměnu v bytě rodičů, kteří momentálně nejsou přítomni

A. Teoretická část

1. Rodina a rodičovství

Rodina výrazně ovlivňuje osobnostní vývoj jedince i vztah a formování osobnosti k okolí. Měla by dávat dítěti pocit jistoty a bezpečí a také zajišťovat jeho mravní hodnoty. Rodina je podle Koláře (2012) malá skupina lidí spojená manželstvím, úzkými citovými vazbami a pokrevními svazky. Dočteme se, že jde o „institucionalizovaný sociální útvar nejméně tří osob, mezi nimiž existují rodičovské, příbuzenské, manželské nebo partnerské vztahy“ (Kolář a kol., 2012, s. 118).

Matějček (1992) ustanovuje několik principů, na nichž si rodinná výchova zakládá. Tyto principy pomáhají pochopit rodinné prostředí a také vliv rodiny na jedince. Principy jsou následující: vzájemné uspokojování duševních potřeb vychovatelů i dětí; společná budoucnost; trvalost a hloubka citových vztahů; výchovná interakce; princip soužití a sdílení. Právě ony pomáhají vytvořit bezpečný rodinný prostor, a ten pomáhá ke správnému vývoji dítěte. Pokud by se stalo, že by rodina tyto principy a různé funkce, které z nich plynou, nesplňovala, může docházet k její deformaci, která má vliv na všechny členy i další generace.

Cheal (2002) se zaměřil na určování počtu členů a jejich hranic. Sám rodinu definuje jako skupinu lidí, kteří mezi sebou udržují a sdílejí důvěrné vztahy, které vydrží dlouhodobě napříč generacemi.

Ivo Možný má zase pro definici rodiny jinou charakteristiku. Tvrdí, že se v ní člověk tvoří a „definuje a redefinuje sociální svět“ (Možný, 2006, s. 277).

Tito autoři nahlíží na rodinu podle její velikosti a vzniku a také podle vztahu k sociální realitě. Oldřich Matoušek (1997) oproti tomu nahlíží na rodinu jako na instituci. Specifikuje ji jako základ každé lidské společnosti. Je prvním modelem, se kterým se dítě setkává a hodnotově jej orientuje (Berger & Luckmann, 1999). Na správném vývoji rodiny závisí sociální, kulturní a ekonomický rozkvět české společnosti (MPSV, 2005).

Pohled na rodinu má různé úhly, v nichž je však myšlenka stejná; největší roli má rodina v tom, jakou podstatu představuje pro jedince (Matějček, 1994).

Kraus (2008) stanovil následující funkce rodiny:

- a) Sociálně ekonomická – rodina je důležitým prvkem v ekonomii. Členové se zapojují do pracovního trhu díky svému povolání. Je to právě spotřebitel, na kterém je trh závislý.
- b) Biologicko reprodukční – rodina je reprodukční základna, která má význam pro každého člena rodiny i pro společnost.
- c) Socializačně výchovná – rodina pomáhá dětem se základními vzorci chování a připravuje je na praktický život.
- d) Ochranná – rodina zajišťuje základní životní potřeby, a to jak biologické, tak hygienické a zdravotní.
- e) Emoční – rodina vytváří pocit bezpečí, lásky a poskytuje citové zázemí.
- f) Relaxační, rekreační a „zábavná“ – projevuje se v tom, kolik času rodina tráví společně a jakými činnostmi naplňuje volný čas.

1.1 Podoby rodiny

Rodinu v rámci historie postihla celá řada změn. První změna se týká výběru partnera. Dříve jej dětem volili rodiče. V moderní společnosti si lidé životního partnera vybírají zpravidla sami a do sňatků vstupují dobrovolně. Populární rčení tvrdí, že dnes „se lidé berou z lásky“ (Giddens, 1997).

Další změny týkající se rodiny jsou v závislosti na její struktuře. Tradiční rodiny jsou vícegenerační. Patří do nich rodiče, manželé, děti, sourozenci s rodinami a další lidé žijící v jedné domácnosti. Moderní rodina je charakterizována jako nukleární. Do ní řadíme pouze manžele a děti. U dnešní postmoderní rodiny je těžké najít řád, protože situace jsou velmi variabilní a individuální. Najdeme zde manželské i nesezdané páry, které mají děti. Dále páry, které nemají dobrovolně děti a ženy samoživitelky. Existuje více neúplných rodin (zapříčiněných rozvodem) či doplněných rodin (Možný, 2006). Další volbu, kterou sem řadíme, označujeme jako singles. Ženy či muži se vědomě rozhodnou žít sami. Závěrem je třeba také zmínit poslední velkou změnu týkající se struktury rodiny – legitimní možnost soužití partnerů stejného pohlaví. Tato varianta je uzákoněna Zákonem č. 115/2006 Sb.

Se změnami ve struktuře rodiny připomeňme úpadek náboženského vlivu (Možný, 2006). V tradiční rodině se uzavíraly sňatky církevní. Sňatek v kostele je

z pohledu církve nerozlučitelný. Slábnoucí moc církve byla nahrazována silící státní mocí a začaly se tak častěji objevovat občanské sňatky s možností rozvodů. Rodiny se legitimně rozpadaly a mohly se zakládat nové, které dnes existují i bez právní legitimace.

V tradiční rodině, s větším vlivem církve, byl legitimní pohlavní styk až po manželském slibu. Jakmile začal vliv církve polevovat, stal se legitimním předmanželský pohlavní styk. Do sedmdesátých let dvacátého století bylo běžné mít děti až v manželství, následně se tedy přirozeně začalo rodit více dětí mimo manželský svazek (Možný, 2006).

Dále se v průběhu let změnila i důležitost dítěte. Tradiční rodiny charakterizovalo hodně dětí (např. 5 a více), novorozenecká úmrtnost byla vysoká a děti byly pro rodinu přínosem skrze svou funkci pracovní síly (Možný, 2006). V moderní rodině jsou typické děti dvě. Mezi příčiny řadíme zaměstnání obou rodičů a také náklady spojené s dětmi. V postmoderní době se objevuje stále více rodin s jedním dítětem (Možný, 2006), nebo se páry rozhodly dobrovolně pro bezdětnost. Důvodů je mnoho, pro příklad uveďme kladení důrazu na kariéru (nárůst oproti minulosti vnímáme hlavně ze strany žen) a upřednostnění trávení společného času odlišným způsobem (např. cestováním).

Mnoho rodin ztrácí své původní funkce, např. reprodukční (aktuálně je nahrazena sexuální spojenou s uspokojováním potřeb) a socializační (Možný, 2006). Socializační funkci nahrazuje hlavně škola. Pečovatelská úloha také upadá a její funkci přebírají sociální organizace, léčebny či nemocnice. Emocionální funkci je nesnadné, ne-li nemožné, nahradit. Dítě je „závislé“ na svých rodičích a má k nim silné citové pouto.

Všechny vyjmenované změny a podoby rodiny nejlépe vystihuje tabulka od Iva Možného (2006).

Tabulka č. 1: Podoby rodiny

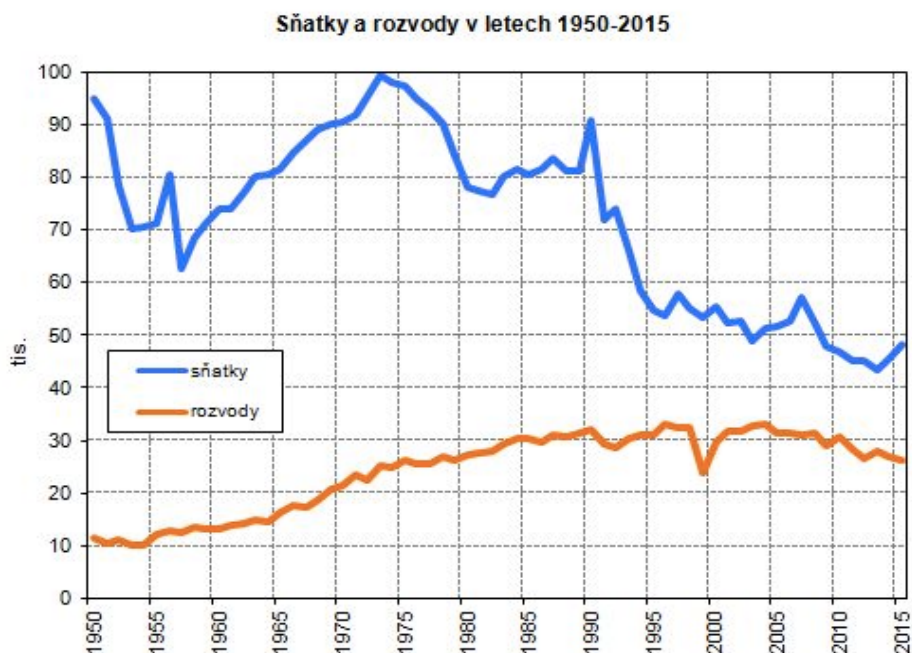
	<i>Tradiční rodina</i>	<i>Moderní rodina</i>	<i>Postmoderní rodina</i>
Struktura	široká, vícegenerační	nukleární, manželská	variabilní, individualizovaná
Základní kapitál	ekonomický	ekonomický, sociální, kulturní	sociální, KULTURNÍ
Legitimizace	sex, děti	děti	NELEGITIMIZUJE
Role	komplementární, hierarchizované	segregované, komplementární	Individualizované
Funkce	univerzální	pečovatelské, statusotvorné, citové	CITOVÉ
Autorita	Otec	otec - matka, funkčně segregované	individualizovaná, slabá
Reprezentace diskursu	náboženský, církevní	občanský	Masmediální
Mezigenerační přenos	patrilinéární, autoritativní	demokratický, smíšený	Slabý

Zdroj: Možný, 2006, Rodina a společnost

V dnešní době v České republice přibývá stále více párů, které žijí nesezdaně. Z výsledků Českého statistického úřadu (ČSÚ) jich bylo k roku 2013 přes 238 000. Úměrně tak ubývá úplných rodin. Zmenšuje se také velikost rodin; v roce 1961 to byli tři členové na domácnost a k roku 2013 je to 2,3 členů. Výrazně přibylo domácností, kde žije pouze jeden člověk, od roku 1961 se počet těchto domácností ztrojnásobil. Počet dětí žijících s jedním rodičem je v roce 2013 dle ČSÚ 400 000 (Lidové, 2016).

Manželských svazků je od roku 1974 stále méně. Následná rozvodovost oproti tomu stoupá. Stejně tak stoupá počet rodin, kde partneři sňatek neuzavřou.

Obrázek č. 1: Sňatky a rozvody v letech 1950 - 2015

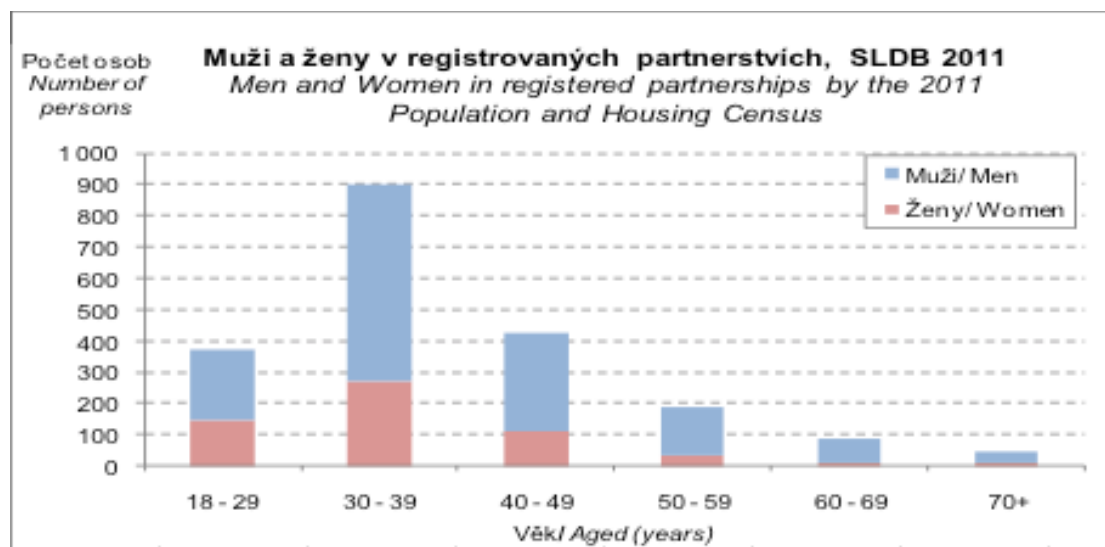

Zdroj: ČSÚ, 2016a, Sňatky a rozvody 1950 - 2015

Existují tedy dvě základní formy; manželství či (nelegitimizované) partnerství, ve kterém se rodí děti.

Ještě bych zde připojila graf o registrovaném partnerství homosexuálů, jelikož jedna matka z mých respondentů žije v takovémto svazku.

Obrázek č.2: Muži a ženy v registrovaných partnerstvích

Zdroj: ČSÚ, 2014, Muži a ženy v registrovaných partnerstvích

Graf popisuje situaci v roce 2011, kdy proběhlo sčítání lidu. Počet registrovaných partnerství je vyšší u mužů než u žen. Nejvyšší je ve věkovém rozmezí 30-39 let. Má respondentka Světlana spadá do první skupiny žen, ve věku od 18 do 29. Vidíme, že samotná variabilita nelegitimizuje.

1.2 Druhy rodičovství

Každý chápe, co znamená pojem rodičovství, ovšem definovat jej je složitější. Šulová (2007) tvrdí, že je to vztah mezi dítětem a pečovatelem, který se o dítě stará. Rodičovství rozlišuje na psychosociální a biologické.

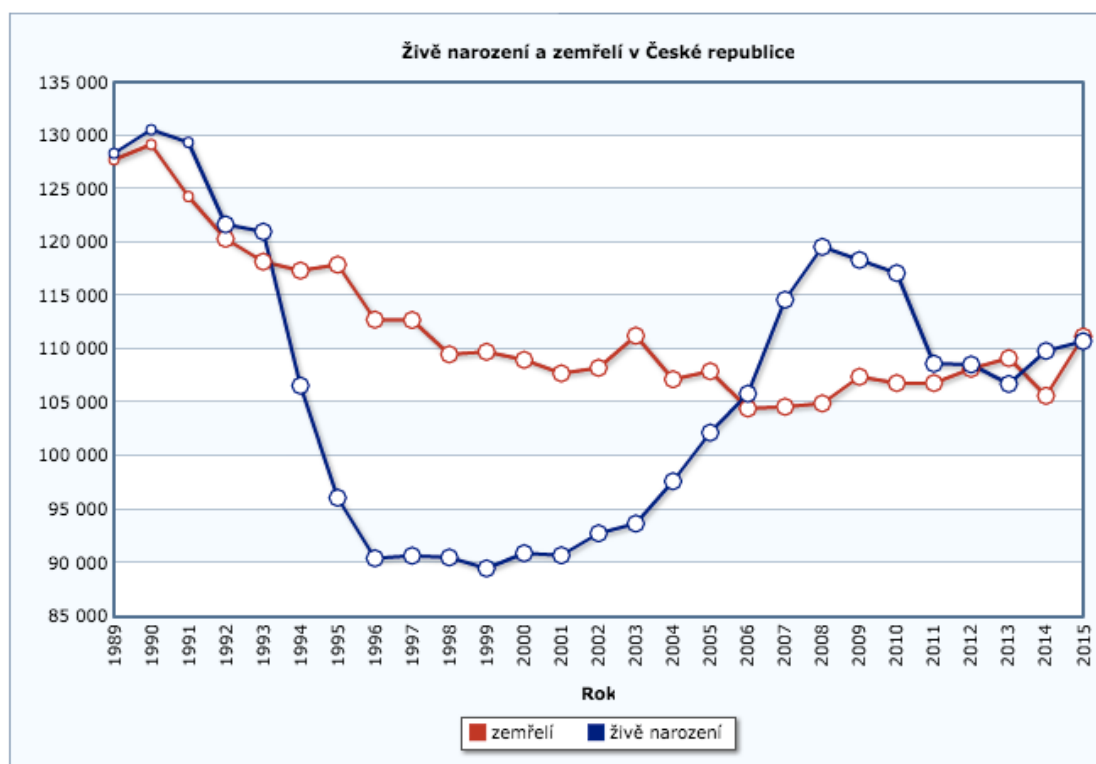
Jedinci, kteří darují své dítě k adopci, zůstávají jeho biologickými rodiči (Matějček & Dytrych, 1999). Oproti tomu manželé, kterým se nedaří počít vlastní dítě (nemohou být rodiči biologickými) a adoptují si jej, stávají se rodiči psychosociálními. A souhrnně nejčastější varianta; rodiče s vlastním dítětem spadají do obou skupin.

Biologické rodičovství je akt, kterým musí rodič projít, aby se jím stal. Jedinec musí dítě počít, donosit jej a porodit. Pokud nastane případ odložení dítěte do babyboxu, pak dítě považuje za své ty rodiče, kteří se o něj starají (Matějček, 1994). Z toho důvodu je rodičovství psychosociální podstatnější. Za daleko důležitější než zplození dítěte považují uvědomění si zodpovědnosti a všech následků, které z toho plynou.

1.3 Počet narozených dětí v České republice

Specifikovali jsme dvě kategorie soužití, kde mohou mít lidé děti (dětí narozené v manželství a mimo něj). Počet živě narozených v ČR od roku 1996 postupně plynule stoupal (s menšími výkyvy) až do roku 2008, kdy začal klesat. V roce 2013 zase cítíme mírný nárůst (ČSÚ, 2015).

Obrázek č. 3: Živě narození a zemřelí v České republice

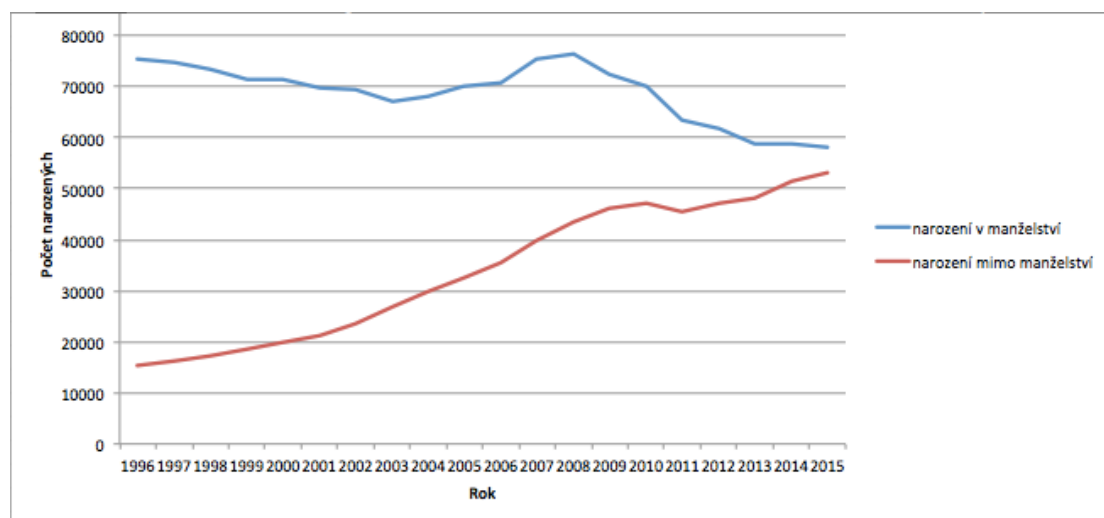

Zdroj: ČSÚ, 2015, Živě narození a zemřelí v České republice

Zajímavé je, že v letech 1996-2015 je počet narozených dětí v manželstvích spíše klesající (kromě období 2003-2009), na rozdíl od počtu narozených mimo manželství, který je (kromě období 2011-2012) stále rostoucí.

Důležité je ale také poznamenat, že samotný počet dětí narozených v manželstvích stále převyšuje ty narozené mimo něj. Počty jsou si nejbližší v roce 2015, kdy vidíme, že rozdíl netvoří ani 10 000 dětí.

Obrázek č. 4: Narozené děti v manželství a mimo manželství

Zdroj: ČSÚ, 2016b & 2016c, Demografické ročenky (pramenná díla) 2010 – 2015 & Podíl dětí narozených mimo manželství v letech 1950 – 2015

Podívejme se nyní blíže na poslední roky. Od roku 2013 počet dětí narozených v manželství mírně klesá, nicméně se stále drží těsně pod 60 000. Dalo by se tedy napsat, že stagnuje. Počet narozených mimo manželství zase oproti tomu rapidně stoupá. V roce 2015 již sledujeme minimální rozdíl mezi narozenými v manželství a mimo něj.

Pokud se nárůst mimomanželských dětí udrží, v dalších letech bude ve společnosti počet dětí narozených mimo manželství převyšovat počet dětí narozených v něm.

Jak bylo již dříve zmíněno, tradiční model rodiny se neustále mění a je to patrné právě i na prudkém nárůstu počtu mimomanželských dětí.

1.4 Proměna rolí oproti tradičnímu rozdělení

Reichel (2004) definuje pojem role jako způsob chování jedince, který je vázaný na jeho sociální status. Jeho chování je očekávané podle sociální pozice. Nakonečný (2003) o této roli tvrdí, že je to úloha, kdy jedinec přebírá své sociální chování na základě všech očekávání okolí. Na jeho roli se dále podílí jeho charakteristiky (pohlaví, věk) a životní situace (zda je v roli matky, nadřízeného, žáka apod.). Aby jedinec dokázal zvládnout svou roli, je na něj společností vyvíjen určitý tlak.

Mateřská role je zajímavý fenomén ke zkoumání. Je v ní zakořeněno mnoho očekávání. Vědeckých článků zabývajících se danou problematikou není velké množství. Šed'ová (2003) dodává, že se o mateřské roli na veřejnosti mluví pouze zřídka. Navíc se veškerá prezentace uskutečňuje na specifických stránkách časopisů zaměřených pro matky (webových i těch tištěných). Z nich se dozvídáme, že by se matka měla naplno věnovat dítěti do jeho předškolního věku a měla by s ním být po dobu rodičovské dovolené doma (Šed'ová, 2003).

Na potřeby matek je vždy nazíráno pouze z pohledu role matky a péče o dítě. Obojí má zahrnovat pozitivní pocity (Vágnerová, 2007). Potřeby matek nejsou zkoumány k dalším rolím, které se netýkají pouze mateřství. Například Bartlová (2007) tvrdí, že to nejsou pouze pozitivní pocity, které provází mateřství. Matky se v něm nemusí realizovat, jelikož jejich představa o identitě může být odlišná. Také existuje mnoho žen, které mají mateřství jako důležitý mezník ve svém životě, ale potřebují se naplno projevit i jinde. Ať už je to touha, která je táhne jiným směrem, anebo nutnost, kdy musí zabezpečit rodinu, popř. nastoupit do zaměstnání, o které by jinak přišly.

V dnešní době jsou navíc ženy daleko méně závislé na okolí i na mužích. Je to dáno mimo jiné změnou práce, která již není tak fyzicky náročná. A např. práce s informacemi je pro ženy vhodná stejně jako pro muže. Budoucí i současné matky tedy mohou mít velmi slibnou kariéru. Vágnerová (2007) dodává, že zátěž pro skloubení mateřské a profesní role je determinována přirozenou touhou po dosažení určité společenské prestiže.

1.5 Ženy a jejich kariéra

Role matky a zaměstnankyně spolu nemusí často tak lehce vyjít, jak by si žena přála. Valentová (2009) navíc dodává, že v rané dospělosti jsou na vrcholu své profesní kariéry, kterou by si měly budovat. Díky mateřství je matka vyřazena z pracovního procesu.

Ženy si mohou v současné době vypracovat stejné profesní postavení jako muži. Stojí ale před těžkou volbou mezi rolí zaměstnankyně a matky. Arendellovy (2000) závěry výzkumu uvádí, že matky, které jsou se svými dětmi méně, se uspokojivě pokouší o vyrovnaní nároků, které na ně klade rodina a práce. Také

dodávají, že tyto matky i přes svou pracovní náplň netráví méně času s dětmi než matky, které jsou s nimi neustále. Plně totiž kompenzují čas, který nemohou být s dětmi – když s nimi jsou, naplno se jim věnují. Ve stejném duchu smýšlí i Laurijssen a Glorieux (2013). Tyto role nemusí být pouze v konfliktu a mohou se pozitivně ovlivňovat. Tudíž je možné zvládat roli zaměstnankyně i matky. Bodláková (2012) k dané problematice dodává, že způsob postavení matky k mateřství ovlivňuje celou dynamiku kariéry této ženy (před samotným mateřstvím, ale také po něm, kdy se navrácí na trh práce).

Každá matka považuje za svou primární hodnotu něco jiného. Jak se žena rozhodne a jak se s kterou rolí identifikuje, je velmi zajímavým námětem na hodnocení od společnosti a okolí ženy.

2. Možnosti péče o děti

Možnosti péče o děti byly dříve vymezeny v zákonu o rodině (konkrétně Zákonem č. 94/1963 Sb.) a v 15 paragrafech občanského zákoníku o společném jmění manželů (SJM). Nový občanský zákoník, tedy Zákon č. 89/2012 Sb., je oproti předešlému stavu více obsáhlý.

2.1 Péče daná zákonem

Novelizace Zákona č. 117/1995 Sb. přinesla řadu změn. V roce 2005 se zrušilo omezení pobytu dětí v předškolním zařízení. U dětí do čtyř let byly zrušeny maximálně 4 hodiny denně, u dětí mladších tří let pět dní v měsíci.

Další změna se týkala výše rodičovského příspěvku, který má vliv na děti a jejich péči v předškolním vzdělávání. Celková jeho výše činí 220 000 Kč. Rodič, který má nárok na tento příspěvek, si může sám vybrat časovou osu, po kterou jej chce čerpat. Pokud by rodič chtěl vyčerpat rodičovský příspěvek do dvou let dítěte, pak má nárok až na 11 400 Kč/měsíčně. Čerpáním příspěvku do doby tří let věku dítěte získává 7 600 Kč/měsíčně a do doby 4 let pak 3 800 Kč/měsíčně. Měsíční výše rodičovského příspěvku je velmi variabilní a rodič si ji v průběhu jeho čerpání může měnit v závislosti na svých potřebách. Vždy ovšem platí hraniční celková výše (MPSV, 2016).

Rodičovský příspěvek s jeho flexibilním vyplácením je spravedlivější jak k rodičům, kteří se chtějí dříve vrátit do zaměstnání, tak také k těm, kteří chtějí být s dítětem déle doma. Oproti této výhodě rodiče pořád narážejí na problém týkající se umístění dítěte v předškolním zařízení. Ze statistik Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky (dále jen MŠMT) lze vyčíst, že frekvence umístění dvouletých dětí v mateřských školách je nízká. V roce 2004/2005 byl poměr dvouletých dětí v předškolním zařízení 8,6 % a o deset let později 10,01 %. Počty mezi těmito lety kolísaly, ale měly minimální vzestupnou tendenci. Předškolní zařízení nepřijímají takto mladé děti kvůli kapacitě. Jestli je velmi málo a v některých krajích úplně chybí. Jako řešení se nabízí individuální péče, ale je ve většině případů finančně náročnější.

2.2 Resort školství a zdravotnictví

Od roku 2000 se postupně zvedal počet narozených dětí až do roku 2011, kdy zase začal mírně klesat. Jeden z důvodů nárůstu je spatřován v tom, že se ročníky ze 70. let rozhodly zakládat rodiny (které z různých důvodů odložily až na toto období). Hodně se zvýšil i počet narozených dětí mimo manželský svazek (Možný, 2006).

Na nárůst dětí nebyla připravena dostupnost předškolní péče. Počet odmítnutých žádostí velmi vzrostl. Mateřské školy zavedly kritéria, kvůli nimž nepřijímají všechny děti. Podle Kuchařové a Svobodové (2006) tvoří tato objektivní kritéria bariéru v individuálnosti žáků, která je až diskriminující. Mezi tato kritéria patří; zda rodiče pracují, kde má dítě trvalé bydliště, měsíční frekvence docházky dítěte a jeho věk (přednostně jsou přijímány děti do posledního ročníku mateřské školy, tedy rok před nástupem do školy základní).

Tato kritéria následně mohou komplikovat nástup rodiče do zaměstnání. Kuchařová a Svobodová (2006) zdůrazňují podobnost s již řešeným problémem; zda dříve bylo vejce či slepice. Může nastat situace, kdy matka nemá příslibené místo pro dítě v mateřské škole, a proto má také nejisté zaměstnání ze strany zaměstnavatele. A současně mateřská škola přislíbí místo pro dítě spíše zaměstnané ženě.

Tabulka č. 2: Školská statistika

Školní rok	Počet dětí v MŠ	Počet MŠ	Počet tříd v MŠ	Počet učitelek v MŠ	Počet dětí na učitelku MŠ	Počet nevyřízených žádostí o přijetí do MŠ
2004/05	286 230	4 994	12 689	23 461	12,2	6 128
2005/06	282 183	4 834	12 409	22 485	12,6	6 810
2006/07	285 419	4 815	12 494	22 368	12,8	9 570
2007/08	291 194	4 808	12 698	22 744	12,8	13 409
2008/09	301 620	4 809	13 035	23 569	12,8	19 996
2009/10	314 008	4 826	13 452	24 584	12,8	29 632
2010/11	328 621	4 880	13 988	25 737	12,8	39 483
2011/12	342 521	4 931	14 481	26 781	12,8	49 168
2012/13	354 340	5 011	14 972	27 739	12,8	58 939
2013/14	363 568	5 085	15 390	28 583	12,7	60 281
2014/15	367 603	5 158	15 729	29 283	12,6	50 800

Zdroj: ČSÚ, databáze MŠMT; databáze ÚIV in Kuchařová & Svobodová, 2006

V současnosti by nebyl problém získat daleko více dětí do předškolních zařízení, ale bohužel kapacity mateřských škol jsou naplněné. Existuje plno zaniklých nebo uzavřených mateřských škol, ale je skoro nemožné obnovit jejich provoz. Samotné zřízení nové mateřské školy je velmi náročné z hlediska financí i organizace (dodržení veškerých přísných norem).

I přesto, že je náročné umístit dítě do mateřské školy, je předškolní vzdělávání pro jeho vývoj velmi přínosné. Tvoří základ a počátek celoživotního učení. Podporuje individuální rozvoj jedince a vytváří v něm předpoklady pro další vzdělávání.

Resort zdravotnictví

Až do roku 2012 spadaly jesle pod zdravotnický sektor péče o děti. Jejich práva byla vyhrazena Zákonem č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu. Od dubna 2012 je

však tato platnost zrušena. Podle ministerstva zdravotnictví nebylo nezbytné, aby byla péče o děti do věku tří let poskytována v jejich režimu.

Nyní mohou být jesle provozovány jako vázaná živnost. Podle zákona o živnostenském podnikání spadají do sekce „Péče o dítě do tří let věku v denním režimu“. V tomto ohledu je následně důležité splnit způsobilost podnikatele a hygienické požadavky (MPSV, 2011).

2.3 Neziskový sektor péče o děti

Definování neziskového sektoru je velmi obtížné. Za ucelenou charakteristiku považují definici Salamona a Anheiera (in Škarabelová, 2002); neziskový sektor chápou jako soubor institucí. Existuje uvnitř státních struktur, ale slouží lidem a jejich veřejným zájmům.

V České republice jsou organizace spadající pod neziskový sektor rozděleny podle různých kritérií, ale mohou se i navzájem prolínat. Dělí se podle poslání organizace, míry mobilizace občanů, legislativy, financování, problému, který řeší ve společnosti a dalších měřítek. Legislativní rozložení je uvedeno v občanském zákoníku v paragrafu 18, který obsahuje rozdělení dle právnické osoby.

Patří sem sdružení právnických nebo fyzických osob, kde najdeme různá občanská sdružení. Dále jednotka územní samosprávy, kde se neziskový sektor zabývá obcemi a vyššími samosprávnými celky. Do účelového sdružení majetku zase spadají nadační fondy a nadace. Posledními definovanými jsou subjekty, které musí určit zvláštní zákon.

Neziskový sektor je celkově vnímán jako pozitivní součást možností péče o dítě. Konkrétně sem patří občanská sdružení či jesle.

Marksová-Tominová (2009) zastává názor, že jesle nemají jediný negativní vliv na dítě. Dítě dostane příležitost se rozvíjet a komunikovat s ostatními na stejné kognitivní a vývojové úrovni. Díky tomu má lepší sociální kompetence a komunikační dovednosti.

O děti pečují zdravotní sestry se speciálním vzděláním. Dítě začíná navštěvovat jesle po půl hodině či hodině denně. Odmala je zařazeno v kolektivu. Pozitivní přínosy jsou následující; dítě se „otráká“ a také si posílí svou imunitu. Mohou vzniknout i nevýhody; dítě bude vytrvale odmítat pobyt v jeslích a bude častěji

nemocné. Organizační nevýhodou pro rodiče je menší časová flexibilita než individuální hlídání.

První jesle na našem území založila Marie Riegrová-Palacká v Praze roku 1862. Byly nazývány „mateřskou školou“. Pro matky byly k dispozici od šesti hodin od rána do osmi hodin do večera. Byly určeny zejména pro děti chudých matek, které pobíraly minimální mzdu, a proto děti dostávaly v jeslích jídlo zdarma.

Riegrová-Palacká jesle otevřela tehdy, kdy poznala z vlastních návštěv špatné podmínky chudinských čtvrtí, ve kterých děti vyrůstaly. Byly často opožděné ve vývoji, trpěly podvýživou, minimem spánku a už od nízkého věku musely pracovat. Možností docházkou do jeslí jim chtěla pomoci k lepšímu rozvoji.

V současné době existuje velká poptávka po jeslích ze strany rodičů. Mají zájem o jakoukoliv důvěryhodnou formu alternativní péče, kam mohou svěřit své děti.

3. Alternativní formy péče o děti

V České republice se nachází několik možností služeb péče o děti v předškolním věku. V tomto směru existují dva faktory, které ovlivňují rozhodnutí rodičů. Faktor makrosociální, k němuž řadíme zaměstnanost žen, demografický vývoj, rodinnou politiku apod., a mikrosociální, to jsou tradice, rodinné preference a postoje, chápání ženských a mužských rolí a další. Oba tyto ukazatele vyúsťují ve větší zájem o nerodičovskou péči.

Kuchařová (2009) píše, že naprostá většina rodičů dětí do dvou let věku preferuje rodinnou péči. Od tří let by pak v ideálním případě měl být zvolen nějaký typ mimo-rodinné péče. Ten může být individuální nebo i v menších skupinách pouze na část dne.

Mezi tři základní požadavky rodičů na služby alternativní péče o děti patří kvalita, kvantita a forma nabízených služeb (Marksová – Tomlinová, 2009).

Jelikož z následujících dat vyplývá, že je stále méně mateřských škol, přítomnost alternativních forem je důležitou možností péče o děti.

Z dat Českého statistického úřadu (ČSÚ, 2011) lze vyčíst velmi nízký počet jeslí a mateřských škol. Toto číslo se nadále velmi pozvolna mění, ať už se rodí více či méně dětí². Počet míst v mateřských školách není tedy dostatečný, a mnoho rodin má proto problém s umístěním dítěte do předškolního zařízení. V tomto případě jim nezbyvá nic jiného než se spolehnout na alternativní péči.

Tabulka č. 3: Třídy mateřských škol dle zřizovatele 1991/92-2010/11

	1991/92	1992/93	1993/94	1994/95	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	99/2000	2000/01
Třídy v MŠ celkem	15 737	15 842	15 209	15 390	15 358	15 029	14 461	14 125	13 605	13 202
Veřejné	15 652	15 797	15 066	15 081	15 010	14 693	14 180	13 864	13 382	12 981
Soukromé	79	28	111	268	307	292	232	217	182	182
Církevní	6	17	32	41	41	44	49	44	41	39
	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11
Třídy v MŠ celkem	12 970	12 881	12 797	12 689	12 409	12 494	12 698	13 035	13 452	13 988
Veřejné	12 750	12 669	12 590	12 477	12 205	12 288	12 474	12 797	13 176	13 650
Soukromé	181	176	170	175	164	164	174	187	218	276
Církevní	39	36	37	37	40	42	50	51	58	62

Zdroj: ČSÚ, 2011, Soukromé školství na jednotlivých úrovních vzdělání

² Zmíněno již v kapitole Možnosti péče o děti

Kuchařová (2009) celou problematiku doplňuje zajímavou otázkou; zda je na matky využívající alternativní způsob péče o děti nahlíženo okolím jako na matky horší.

Pokud se i přes tento možný nepříjemný pohled okolí rodiče rozhodnou pro alternativní péči, jsou na českém trhu tyto typy (Marksová-Tominová, 2009):

- kolektivní institucionální péče (jesle, mateřské školy),
- firemní jesle/školy,
- prarodiče,
- denní matka (aneb vzájemná rodičovská výpomoc),
- kolektivní pravidelná i nepravidelná péče (miniškolky, mikrojesle, mateřská centra, hlídací dětská centra),
- a chůva či au-pair.

3.1 Podoby alternativní péče

V předchozí kapitole byly vyjmenovány všechny možné podoby alternativní péče. Většina se využívá ve velkých městech a je závislá na klientele. Prarodiče, denní matky a chůvy se mohou vyskytovat jak ve velkých, tak i v malých městech a na vesnicích. Vzhledem k tématu práce, se chůvám budu zabývat až v samostatném oddílu. Proto je mám zahrnutý v předchozím seznamu alternativní péče, ale v této podkapitole se jim nebudu věnovat.

Mikrojesle, miniškoličky a dětská hlídací centra

Mikrojesle, miniškoličky i hlídací dětská centra se ve své podstatě podobají jeslím a jsou vázané na živnost. Poskytují pravidelná hlídání dětí do tří let a jsou využívané zpravidla v dopoledních hodinách. Většina klientely jsou pracující rodiče. Je zde odborný personál a malý kolektiv, který navozuje harmonickou a rodinnou atmosféru (Kuchařová, 2009).

Z internetových stránek těchto organizací je zřejmé, že se ceník velmi různí podle velikosti měst. Také záleží na době a délce péče o dítě. Za šesti až dvanácti hodinové hlídání se ceny liší v rozmezí 3000 až 7000 Kč za měsíc. Dále ceny narůstají podle interních pravidel služby (příplatek za jídlo, pravidelné/nepravidelné

hlídání, dítě mladší 12 měsíců, noční hlídání a další). V České republice najdeme zhruba 75 miniškolek a 8 mikrojeslí³.

Je znát, že rodiče upřednostňují individuální péči před tím, aby za tyto varianty platili poměrně vysokou částku (Kuchařová, 2009).

Firemní zařízení

U nás není tato podoba alternativní péče zatím příliš běžná. Oproti tomu slaví úspěch ve Velké Británii, Německu či Francii. Jde o dobrý způsob, jak skloubit zaměstnání s péčí o rodinu a pomoci tak matce s jejím rodinným a profesním životem. Většinou je k této formě hlídání přizpůsobena jedna místnost ve firmě, kde si matky platí chůvu. Ta se jim po celou dobu pracovní doby stará o děti. Výhodou pro rodiče se tak stává možnost návštěvy nebo kontroly dítěte během celého dne. Nevýhodou je, že taková zařízení zakládají pouze velké a výdělečné firmy. Navíc, pokud si dítě uvědomí, jak je matka nadosah, může ji o to více vyžadovat.

Pěknou ukázkou využití firemního zařízení najdeme v německém Berlíně v Bundestagu (v německém parlamentu), kde mají zařízení pro všechny děti zaměstnanců, od jeslí až po družinu (Marksová-Tominová, 2009).

Z mého pohledu je tato varianta velmi výhodná pro matky, které se potřebují vrátit do pracovního procesu. Věřím, že by ji v České republice ocenila spousta rodičů. Měli by tak zajištěnou péči a ještě v blízkosti své práce.

Mateřská centra

Mateřská centra (MC) fungují coby občanská sdružení. Zde se setkávají matky s dětmi, povídají si, vyměňují zkušenosti a děti si společně hrají. Matky se mohou také vzdělávat a provozovat různé činnosti. Hlavní předností center je pomoc matkám (nejsou izolovány a začleňují se do společnosti) i dětem (zvykají si na kolektiv ostatních dětí). Mnoho jich také dle svých možností nabízí různé aktivity; rekvalifikační, vzdělávací, kulturní, pohybové a další programy pro rodiče i děti. Hlídání dětí je tu vedeno pouze jako doplňková činnost.

³ webové stránky Miniškoly.cz

Tato centra začala v České republice vznikat v 90. letech 20. století. Neslouží ke každodenní péči, ale k vzájemnému setkávání a trávení společného času s jinými rodiči a jejich dětmi (Marksová-Tominová, 2009).

I přes výše uvedené najdeme v mateřských centrech tři druhy hlídání dětí. „Služba hlídání dětí“ je většinou dopolední zhruba tříhodinový placený program. Další možností je krátkodobé hlídání dětí jinou matkou přímo v MC, což je neformální pomoc, která je obvykle nepravidelná a není finančně odměněna. Poslední druh je zajištění péče v době jednorázové přednášky (výpomocí např. jiné matky, anebo oficiální placené).

Prarodiče

Ze studie Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí vyplynulo, že rodiče na prvním místě zkoušejí oslovovat své rodiče, příbuzné a následně přátelé za účelem pomoci s hlídáním dětí. Může se stát, že také získají na doporučení od známých chůvu, anebo hlídací agenturu (Kuchařová, 2009).

Výhodou je, že se o dítě stará blízká osoba, které rodiče věří. Hlídání probíhá ve známém prostředí a služby jsou zdarma nebo cenově nejvýhodnější. Nevýhodou může být to, že rodiče kromě hlídání svých vnuků budou chtít dělat v domě mnoho dalších věcí a mohou mít i jiné představy a názory na výchovu a stravu (Marksová-Tominová, 2009).

Hlídání prarodiči je zcela pochopitelné. Je to blízký rodinný příslušník mající vztah k dítěti – péče tedy bude spolehlivá. Bylo by pěkné, kdyby i do budoucna mohli rodiče využívat hlídání od prarodičů. Problémem je postupné posouvání důchodového věku. I kdyby prarodiče měli zájem o hlídání, nemohou se mu věnovat právě kvůli svým přetrvávajícím pracovním povinnostem.

Denní matka, aneb vzájemná rodičovská výpomoc

Jedná se o službu, která dlouhou dobu byla vedena pouze na neformální úrovni. Ve světě jde o novinku v alternativní péči a v České republice zatím není dostupná a pouze se o ní uvažuje. Diskuzi a zájem o tuto alternativu vyvolal soubor „prorodinný balíček“ navržený Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR (dále jen MPSV) v roce 2008. Tento balíček obsahuje různé návrhy, včetně opatření a podpory

sloučení rodinného a profesního života. Nicméně vláda v roce 2009 tento zákon neschválila.

Matky si takto mohou zlepšit své finanční podmínky – ke svým dětem si přiberou další. Navíc jsou tak děti v kolektivu jiných (srov. Kuchařová, 2009; Marksová-Tominová, 2009).

Jako hlavní pozitivum můžeme vidět levnější variantu oproti tradičním chůvám. Dítě je hlídáno v běžném bytě (podobném domácnosti, kde žije), a díky tomu může získávat pocit, že je pouze někde na návštěvě. Bude si také zvykat na kolektiv, což je pro děti v tomto věku důležité (Marksová-Tominová, 2009).

Nevýhody takovéto služby se dotýkají konkrétní matky nabízející službu, která nemusí mít žádnou kvalifikaci a je na celou skupinu sama. Tento fakt zmírňuje pouze to, že je také matkou, takže má jisté osobní zkušenosti s péčí o dítě. Praktické problémy se mohou objevit ve chvíli, kdy se ve skupině stane nehoda a matka je sama na vyřešení situace. Jakmile se začne věnovat jednomu dítěti, ostatní se mohou dostat do nebezpečí. Legislativní problémy se dotýkají vymezení právní zodpovědnosti zahrnující počet dětí rozdílného věku a prostředí, kde by hlídání probíhalo (Marksová-Tominová, 2009).

Tyto problémy by řešil prorodinný balíček, kde by bylo stanoveno několik požadavků na výkon této činnosti. Patřily by mezi ně trestní bezúhonnost, být sám rodičem a mít dítě do sedmi let věku. Opatrovatel by nesměl pečovat o více jak čtyři děti ve věku do sedmi let (MPSV, 2008).

Marksová-Tominová (2009) nabízí ve své publikaci doporučení pro rodiče, kteří se rozhodnou pro tuto variantu. Prvním doporučením je zjistit si o cizí osobě co nejvíce informací. Není to nikdo známý nebo člověk z malého města či vesnice. Další opatření je důkladné zkontrolování bytu matky, než by jí rodiče své dítě svěřili. A poslední, sepsat si seznam věcí, které rodiče chtějí vědět a na co se matky zeptají, aby na nic nezapomněli.

Z mého pohledu bych ještě doplnila sepsání smlouvy mezi rodiči a matkou o spolupráci a zajištění pojištění úrazu dítěte, aby se předešlo možným komplikacím.

4. Babysitting

Vzhledem k tomu, že čím dál více prarodičů odchází do důchodu v pozdějším věku⁴, nemohou poskytovat zabezpečení v rámci alternativní péče o své vnuky⁵. Přitom nejlepší je v rámci vazebného chování dítěte najít si někoho, kdo jej může hlídat v domácím prostředí a s kým si vytvoří vzájemný vztah. Pokud nemohou prarodiče, nabízí se alternativa chůvy.

Ve světě má chůva daleko větší využití než u nás. Z mnoha diskusních fór maminek lze sledovat, že mít vlastní chůvu je vnímáno negativně. Chůva je pro ně cizí osobou. Navíc na malých městech a vesnicích převládá názor, že by matka měla být schopná postarat se o dítě sama⁶. Na Západě je chůva samozřejmostí a tuto službu využívá daleko více lidí než u nás.

Fenomén se v České republice začal v posledním desetiletí rozvíjet, a to především ve větších městech (Kuchařová, 2009).

Hlavním portálem na hledání chůvy fungujícím v různých zemích světa je Care.com. Stránky nabízí nejenom hlídání dětí, ale také péči o seniory, venčení psů či úklidy domácností. Fungování serveru je jednoduché. Nejprve se rodič zaregistruje, podá inzerát a čeká na odpovědi potenciálních budoucích chův, anebo rovnou kontaktuje chůvy z databáze podle profilů, které mu přijdou sympatické. Většina dalších zahraničních portálů na hledání chůvy fungují na stejném principu. V České republice je běžnější, že se rodič obrátí na agenturu, které sdělí své požadavky. Následně jí do výběru přiřazené chůvy již nezasahuje.

Portál ve Velké Británii sjednocující největší počet chův se nazývá Findababysitter.com. Funguje na stejném principu jako Care.com. Rodič je ten, který si vybírá slečnu a za určitý poplatek s ní může komunikovat a na spolupráci se domluvit. Zbytek Spojených států amerických ovládá server, který se jmenuje Urbansitter.com. Jeho výhodou je, že zákazník dostane již do 3 minut odpověď na to, zda našel chůvu na akutní večerní hlídání.

⁴ nyní nejčastěji v 60-65 letech

⁵ webové stránky Euroskop.cz

⁶ diskuze matek na facebookové stránce portálu Hlídačky.cz

V České republice existují dva rozdílné druhy služeb nabízející hlídání dětí skrze chůvy.

Agentur můžeme nalézt velké množství. Všechny se v menších detailech liší v nabídce chův i v tom, jaké požadavky na ně kladou a jak je školí. Ve většině případů mají jejich chůvy kladný vztah k dětem, jsou proškoleny agenturou, musí mít odbornou praxi, zkušenost a pojištění odpovědnosti za škodu. Po chůvách agentury vyžadují čistý výpis z rejstříku trestů, lékařskou zprávu o způsobilosti, reference od jiných rodičů a často i absolvovaný kurz první pomoci.

Další velký projekt umožňující v České republice sehnat hlídání dětí je webový portál Hlídačky.cz. Tento start-up funguje stejně jako zahraniční servery na výběr chůvy, nikoliv tedy jako agentura. Rodiče se zaregistrují a celý proces výběru mají ve svých rukou. Jen oni sami rozhodují o tom, koho si domů pozvou. Na webových stránkách si rodič vybere chůvu podle toho, jak se profiluje, jaké má na portále reference od jiných rodičů, zda má kurz první pomoci a zda je ověřena. Ověření Hlídačky.cz nabízí dvojí; online přes službu MojeID (telefon, e-mail, adresu a totožnost chůvy) a vlastní přes ověřovací centra. V nich sedí zaměstnankyně-matky a u „hlídaček“ kontrolují čistý výpis z rejstříku trestů, občanské průkazy, nejvyšší dosažené vzdělání, certifikáty a reference. Popovídají si s nimi a na základě vlastního dojmu pak sepíší hodnocení.

Rodič začíná často zadáním své přesné adresy a následně si vyhledává chůvu ze sousedství. Filtry na stránkách mu pomohou v nalezení té nejideálnější přímo pro jeho potřeby.

Ohledně cenového rozdílu, v agenturách se cena pohybuje v rozmezí od 150 Kč/hod více. Agentura uzavře smlouvu s rodičem i chůvou. Rodič platí agentuře, ta si z odměny vezme provizi a zbytek vyplatí chůvě.

Portál na nalezení chůvy vychází ze zahraničního modelu. Rodič zakoupí členství, díky kterému získá kontakty na chůvy. Členství (poplatek portálu) může rodič uhradit jednorázově, anebo si jej nechá pravidelně strhávat a získává s ním další výhody. Chůvy pracují na živnostenský list, anebo na pracovní smlouvu mezi nimi a rodičem. Orientační cenu za hlídání mají uvedenou na svých profilech a je k jednání. Není již navýšena o provize ze strany portálu. Průměrná cena za hlídání je nyní v Praze asi 120 Kč/hod a v Brně přibližně 100 Kč/hod (webové stránky Hlídačky.cz).

Už se nabízí jen otázka, jak vybrat tu nejlepší chůvu, a na co si dát při jejím výběru pozor.

4. 1 Chůvy

Dle Kuchařové (2009) existuje pomyslné pořadí úkonů, podle něž si matky vybírají osobu, které svěří své dítě. Nejdříve oslovují své rodiče, popřípadě další příbuzné z rodiny a přátele v okolí. Pak volí chůvu na doporučení od přátel. Nakonec, pokud ani jedna z předchozích variant nevyjde, zkouší samy hledat někoho vhodného, například přes agenturu.

Z pohledu vztahů, po rodičích a rodině by chůva mohla být nejlepším nerodinným řešením péče o dítě. Pečovala by o něj tatáž osoba a dítě si k ní vytvoří citovou vazbu. V České republice chůva, jakožto alternativní způsob péče o dítě, není příliš rozšířená (je finančně náročnější a společnost na tuto variantu není zvyklá). Službu často využívají ženy, aby si udržely své pracovní místo. Chůva obvykle navštěvuje domácnost rodičů s dítětem, výjimečně také může hlídat u sebe doma (Marksová-Tominová, 2009).

Kvůli Vyhlášce č. 410/2005 Sb., týkající se hygienických požadavků na prostory, kde dochází k hlídání dětí, se tato péče pohybuje na „hranici zákona“. Chůva musí splňovat uzákoněné podmínky. Služba je také často poskytována „načerno“, jelikož ne každá chůva vlastní živnostenské oprávnění, které je k výkonu profese potřeba.

K výhodám chůvy patří zajisté velká autonomie na straně rodičů, kteří si mohou jasně vymezit podmínky spolupráce; čas, odměnu, prostory i náplň hlídání. Dítě je po většinu doby ve svém přirozeném domácím prostředí. Výběr je zcela na rodičích, a proto se mohou ohlížet na to, jestli je s jejich výběrem spokojeno především hlídané dítě (Marksová-Tominová, 2009).

5 Shrnutí teoretické části

K podpoře výzkumu, jeho příčinám i potvrzení vlastního smyslu bylo potřeba sesbírat a setřídit teoretická data. V první části se zabývám rodinou, rodičovstvím a jejich proměnami. Nejdůležitější pasáží je jistě pozměněná role ženy v dnešní společnosti, která se nemusí orientovat pouze na roli matky.

Ve druhé části se věnuji uzákonění péče o děti. Matky toužící realizovat se také v profesním životě potřebují spolehlivé možnosti postarání se o dítě. Vzhledem k nedostatečnému počtu předškolních zařízení je důležitá přítomnost alternativních forem předškolního vzdělávání.

Ve třetí části popisuji konkrétním alternativní formy péče o děti. V závěrečné části detailně představuji jednu z nich; babysitting (a jeho aktérky chůvy), jelikož právě jí v empirické části věnuji značný prostor.

B. Empirická část

Druhá část této bakalářské práce je empirická. Nejdříve se v textu věnuji metodologii celého výzkumu, v níž představím cíl práce, poté uvedu výzkumné otázky. U otázek také nastíním záměr, kam těmito otázkami směřuji. Následně popisuji výzkumný vzorek, sběr dat a také postupy, kterými jsem daná data sbírala a analyzovala. V poslední části mé bakalářské práce se věnuji získaným datům, jejich interpretaci a závěrům.

1. Metodologie

1.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je zjistit, jaké jsou názory rodičů (matek) na jednu z forem alternativní péče u dětí. Zkoumám také důvody vedoucí rodiče k výběru babysittingu u dětí předškolního věku a jejich postup při výběru konkrétní chůvy.

Abych mohla výzkumný cíl naplnit, zvolila jsem kvalitativní výzkum, umožňující zkoumat jev do hloubky, a zjistit tak o něm maximum informací. Zvolený výzkumný design nám také ukazuje podstatu zkoumaného jevu (Švaříček & Šedřová, 2007).

U kvalitativního přístupu nelze výsledky zevšeobecnit a také neslouží k získání pravidel, které obecně platí, naopak pomáhá objevit nové skutečnosti (Gavora, 2008), což je právě mým výzkumným závěrem.

1.2 Výzkumné otázky

Švaříček a Šedřová (2007) uvádí, že výzkumné otázky tvoří vždy hlavní jádro výzkumu. Vzhledem k tomu, že v práci popisuji možnosti péče o děti předškolního věku, stanovila jsem si následující výzkumné otázky:

1. Jaké důvody vedou rodiče k výběru babysittingu?

2. Jak postupují při výběru chůvy?

1.3 Technika sběru dat

Data jsem získávala prostřednictvím polostrukturovaného rozhovoru. Švaříček a Šed'ová uvádějí, že cílem rozhovoru je „získat detailní a komplexní informace“ (2007, s. 13). Připravené otázky byly během rozhovoru doplněny o další otázky, které sloužily k doptávání se na další informace (Gavora, 2008). Švaříček a Šed'ová (2007) říkají, že u hloubkového rozhovoru tazatelské otázky mají být otevřené, díky čemuž může výzkumník lépe porozumět situaci z pohledů respondentů. Dotazování tímto způsobem nejsou limitováni a nebojí se tedy odhalit různé pohledy a názory na danou věc.

Své respondentky jsem nejprve kontaktovala telefonicky, a to na začátku října roku 2016. Seznámila jsem je nejdříve s mým výzkumným záměrem a průběhem rozhovoru. Poté jsme se domluvily na termínech, kdy můžeme společně rozhovor uskutečnit. Veškerá komunikace s matkami probíhala bez větších problémů.

Všechny rozhovory jsem nahrála na diktafon. Podle Gavory (2008) jsem se snažila zabezpečit klidné a ideální prostředí pro dotazované. Z tohoto důvodu jsem rozhovory uskutečnila ve většině případů u rodin doma, jednou v kavárně a ve zbylých případech u dotazovaných v práci v kanceláři. Rozhovory se uskutečnily bez účasti třetích osob. Při všech rozhovorech byla velmi přátelská atmosféra, matky se mi snažily předat co nejvíce informací a bylo také vidět, že je toto téma pro matky stále aktuální, zajímavé a především důležité.

Do rozhovorů jsem ve většině případů vstoupila jako cizinec. Na začátek jsem kladla úvodní otázky, které se týkají přímo matek. Jako například jejich věk, dosažené vzdělání, počet jejich dětí, zaměstnání před mateřskou dovolenou a nyní. Gavora (2008) nabádá, že je nejlepší zajistit a vytvořit vhodnou atmosféru, kterou lze pozorovat i při stylu odpovídání, kdy respondent z jednoslovných odpovědí začne tvořit mnohoslovné věty. V tomto případě jsem pokračovala s dalšími výzkumnými a tazatelskými otázkami. K těmto otázkám jsem se také různě doptávala či si s matkami danou otázku vyjasňovala. Délka rozhovorů se pohybovala mezi 20 - 30 minutami. Během rozhovorů jsem se snažila o plynulou konverzaci a otázky jsem upravovala dle průběhu rozhovoru, pokoušela jsem se pouze neklást přímé a strohé otázky. Při rozhovorech se matky vždy rozpovídaly i o rodinné situaci, hodně rozebíraly, proč si chuť hledají a podle čeho si ji vybírají, či jaké jsou nejdůležitější předpoklady pro výběr chůvy k jejich dítěti. Pokud jim bylo cokoliv nejasné, doptávaly se, popřípadě

jsem je navedla k odpovědi na otázku jiným způsobem. Rozhovory tudíž byly dynamické a vzájemně jsme na sebe s matkami interagovaly. Některé matky si dokonce chtěly o daném tématu povídat i po skončení rozhovorů. Následně jsem doslovně všechny rozhovory přepsala, abych s nimi mohla dále pracovat.

1.4 Výzkumný vzorek

Výzkumný vzorek se odvíjí už od samotné podstaty výzkumu, proto je logické, že dotazovanými jsou rodiče, kteří využívali hlídání u svých dětí předškolního věku. Aby byl výzkumný vzorek homogenní, zvolila jsem pouze jednoho z rodičů, a to matky. Důvod je především ten, že v současné době v České republice rodičovskou dovolenou čerpají v drtivé většině právě matky. Přestože v posledních letech narůstá i počet otců, kteří jsou na rodičovské dovolené, stále je tento jev málo častý (Kulišková & Sniegoň, 2014).

Pro svůj výzkum jsem oslovila osm matek v různém věku, které babysitting využily v minulosti, případně jej využívají i nyní, a mají dítě či děti v předškolním věku. Všechny oslovené matky mi byly velmi ochotné poskytnout rozhovor, sehnala jsem je ze svého okolí pomocí svých přátel, jedné z maminek jsem dokonce sama dítě dříve hlídala.

V tabulce je uvedena charakteristika respondentek, s kterými byly rozhovory uskutečněny. Všechny respondentky byly informovány o účelu rozhovoru a cíli mé práce a byla jim zaručena anonymita, z tohoto důvodu jsou všechna využitá jména smyšlená.

Tabulka 4 : Charakteristika respondentek

Jméno respondenta	Věk	Dosažené vzdělání	Počet dětí	Poslední zaměstnání	Zaměstnání nyní
Anna	36	SŠ s maturitou	1	účetní	Rodičovská dovolená
Světlana	27	Bakalářské vysokoškolské	1	Student, učitelka ve školce, vedoucí v obchodě se zdravými nápoji	Rodičovská dovolená, ředitelka ve školce
Dobromila	28	Gymnázium	1	Na poště, v call-centru, student	Zákaznický servis, dálkový student
Beáta	38	Magisterské vysokoškolské	1	Finanční poradce	Finanční poradce
Dita	43	Magisterské vysokoškolské	2	V nakladatelství	Technická redakce v nakladatelství a správce domu
Gita	41	Gymnázium	4	OSVČ	V domácnosti
Emílie	36	Magisterské vysokoškolské	1	Manažerská pozice	Manažerská pozice
Růžena	30	Gymnázium	1	Bankovní sektor	Rodičovská dovolená

Všechny dotazované matky mají alespoň jedno dítě, v minulosti minimálně jednou vyzkoušely chůvu, nebo pořád aktivně využívají babysitting. Čtyři matky mají středoškolské vzdělání a čtyři vysokoškolské. Věk dotazovaných se pohybuje od 27 do 43 let. Jedna z respondentek má čtyři děti a v půlce prosince čeká pátého potomka. Gita využívala hlídání u všech svých dětí. Dita má dvě děti, ale začala hlídání využívat až u druhého dítěte. Všechny matky byly zaměstnány, dvě po dobu studia

otěhotněly a nyní ještě pořád studují. Některé matky jsou nyní na rodičovské dovolené.

1.5 Etické aspekty

V mé bakalářské práci kladu velký důraz na dodržování veškerých etických aspektů⁷. Dotazované jsem na začátku rozhovoru seznámila s cílem mé práce a možností její publikace, a také jsem všem zaručila naprostou anonymitu. Z toho důvodu jsem v textu neuváděla žádná reálná jména a všechny osoby jsou anonymizovány. Neuvádím ani žádné další informace, které by mohly jakkoliv sloužit ke spojení se skutečnou identitou dotazované osoby.

Zároveň jsem se ptala na souhlas s nahráváním rozhovorů a následně zpracování daných dat s uveřejněním některých částí v mé bakalářské práci.

1.6. Analýza dat

Všechny mé nahrávky jsem doslovně přepsala a po jejich přepsání a důkladném pročtení přepsaných rozhovorů, jsem vzniklé texty zpracovala pomocí otevřeného kódování. Při této technice jsem rozhovory rozložila na jednotlivé části. Všechny části jsem si rozdělila v závislosti na významu, takto mi vznikly jednotky, které jsem pojmenovala a nakódovala (Švaříček & Šedřová, 2007). Následné kódy jsem utřídila do několika kategorií, vycházela jsem ze vzájemné podobnosti kódů. Všechny kategorie se následně staly mým základem pro interpretování dat, která jsem získala. Jako relevantní se ukázaly následující kategorie: čas pro sebe, zařizování pro rodinu, studium/práce, když rodina nemůže, rodinný rozpočet, názory okolí na babysitting, chápající přátelé, nezájem okolí, hlavní slovo – matka, virtuální svět, alternativy služeb, relevantnost informací, zkušenosti nadevše (výběr chůvy), výhody a nevýhody babysittingu, odraz zkušeností.

⁷ Dohnalová, Z. (2011). Výzkumníkově desatero etického chování. Dostupné z <http://socialniprace.cz/zpravy.php?oblast=2&clanek=379>

2 Interpretace dat

Všechna uvedená data vycházejí z rozhovorů s dotazovanými matkami. Rozdělení dat do kategorií a jejich následná interpretace vytvářejí postupný příběh. Pomyslný příběh je sektorován od důvodů, proč zvolit babysitting k alternativní péči o dítě, přes využití volného času, reakce okolí na matky využívající babysitting, vliv využívání babysittingu na rodinný rozpočet, až po požadavky matek na chůvy a jejich zkušenosti s jednotlivými chůvami.

2.1 Čas pro sebe

Z odpovědí dotazovaných vyplývá, že mezi nejdůležitější důvody, proč se pro babysitting rozhodnou, je možnost mít čas samy pro sebe. „... *nebo nějaký kosmetický služby nebo takový, který potřebuje ženská jednou za čas. Nebo si potřebuje nakoupit jo. Ted' ještě to dítě na vozíku, že, tak je toto takový složitý, tak spíš z toho důvodu hledám hlídání*“ (Anna). Zde je patrné z dané ukázky, že dítě je v tomto případě i trošku na „obtíž“ a je lepší zařídit si věci pro sebe sama, jak tvrdí Anna. Dita toto ještě rozvádí dále, když říká, že volný čas, který věnuje sobě, chce věnovat i svému manželovi. „... *potřebovali jsme také nějaký čas sami pro sebe s manželem*“ (Dita). Navíc je pravdou, že pokud je matka dlouhodobě pouze sama s dítětem, může z toho mít trochu „ponorkovou“ nemoc. Jsou veškerý čas spolu a nemají nikoho, kdo by jim byť jen trochu změnil stereotyp v domácnosti. Navíc, tato matka sama pociťuje, že jí něco chybí, ať již přátelé či čas pro sebe, a pokud žila aktivně již před těhotenstvím, tak ji to může velmi chybět a může se cítit nesvá a v jiném světě.

„... z toho důvodu, že se doma jenom se mnou nudí. Bude mít aspoň víc zábavy se slečnou, protože je mladá a má více energie. Takto třeba tak na dvě odpoledne v týdnu, aby ji nehráblo, že jsme tady samy. Taky když potřebuji někam zajít a nikdo z rodiny mi ji prostě nemůže pohlídat. Mám prostě i jenom chvilku pro sebe“ (Růžena).

Je vidět, že každá matka vnímá „čas pro sebe“ trochu jinak a v jednotlivých rozhovorech se vyskytovaly menší odlišnosti.

Dalším důvodem pro využívání babysittingu je touha po seberealizaci. Jak třeba říká Světlana, která zdůrazňuje, že by chtěla mít život jako před dítětem. „...

toho mám hodně a baví mě být nejenom doma a jsem radši, když můžu zažívat během dne trošku víc věcí ... jsem chtěla mít svoje zájmy trošku, ponechat, tak jak jsem to měla i předtím. Dokud jsem neměla dítě“ (Světлана). Navíc seberealizace je nesmírně důležitá pro každého člověka, jelikož jej formuje.

2.1.1 Zařizování pro rodinu

Většina matek také chce využívat chůvu při zařizování důležitých věcí, které se týkají domácnosti. V mnoha případech musí být přítomni u těchto akcí oba rodiče a proto je dobrý způsob využít chůvu na jednorázové hlídání, jak tomu je i u Gity „... hlavně, když člověk potřebuje něco, někam odejít něco zařídit a měli u toho být oba rodiče, tak nějakým způsobem vyřešit hlídání“ (Gita).

2.1.2 Studium/práce

Polovina z dotazovaných také odpověděla, že potřebují chůvu k hlídání, jelikož se musely či rozhodly navrátit zpět do práce, a musí si zajistit některé dny v týdnu chůvu. I když některé matky mají děti ve věku, že už mohou chodit do školky, je také potřeba, aby děti někdo vyzvedával a staral se o ně, hrál si s nimi, než přijde některý rodič domů.

„..... jsem potřebovala pokrýt, no my jako finanční poradci máme ... hodně se setkáváme s klienty právě že odpoledne, to znamená až po školce. Takže samozřejmě jeden den v týdnu je ochotná pohlídat mi babička, jeden den v týdnu manžel a potom jsem potřebovala pokrýt ještě třeba jeden dva dny v týdnu, že by se mi o dcerku někdo postaral, vyzvedl ji ze školky a počkal s ní doma. Třeba do 6-7 doma“ (Beáta).

Navíc, jak se ukazuje například u Emílie, někteří rodiče využívají v průběhu dětství svých potomků postupně více hlídaček, případně využívají více hlídaček souběžně, které se střídají s druhým rodičem.

„.... když mu byly dva a já jsem musela nastoupit do práce, takže relativně brzo, ale to je otázka, protože chodí matky i dříve. A on tím pádem nemohl do školky ještě, v té době byl plný stav v Líšni a musela jsem jít do práce, protože zaměstnavatel to vyžadoval. Takže jsme hledali jinou formu. Napřed to byly mini jesle, to jsme ho dali do malého kolektivu, ale on býval velmi často nemocný, takže jsme potom museli hledat jinou formu a vlastně jsme měli dvě hlídačky. Napřed byla jedna, která byla ten

první rok od těch dvou do tří let jako každý den. Protože jsem pracovala, ale s manželem jsme se tak různě střídali. Takže to nás vedlo k tomu si hledat hlídačku“ (Emílie).

Navíc, jak jsem zjistila z osobnostních charakteristik, Dobromila a Světlana stále studují, takže využívají chůvy i k tomu, aby vyzvedávaly a vodily děti domů ze školky. Tyto chůvy se také o děti starají, jelikož v době, kdy se matky věnují studiu, se o děti starat nemohou a partner většinou také nefunguje nebo pracuje. Je tedy zásadní, že chůva vyplní podstatné momenty, kdy nemá kdo být zrovna s dítětem.

2.2 Když rodina nemůže

Rodina je za standardních podmínek to nejužší uskupení lidí, kteří jsou si vzájemně blízcí a vytvářejí společenství. Je logické, že pokud by rodič chtěl hlídání, primárně by oslovil někoho z rodiny. Proč se stává, že nikdo z rodiny nemůže? Důvody jsou různé a dozvěděla jsem se je od dotazovaných matek.

Jeden z důvodů je zaměstnání prarodičů. V některých případech totiž babičky a dědečkové ještě nejsou v důchodovém věku a proto nemají čas na hlídání dětí.

„... rodina jako taky nemá čas, že chodí do práce, babičky, dědečkové taky, jako nejsou v důchodu, takže z toho důvodu, ale jako kdyby ten čas byl, tak asi bych dala víc přednost té rodině. Pokud tam jsou teda dobrý vztahy a takový. A když teda ne, třeba jsme pohádání, tak raději volím chůvu, že. Třeba sestra, když může, tak mi ráda pohlídá, protože má taky dítě a má k tomu nejbliž věkově...“ (Anna).

To samé dodává i Dobromila, že její rodiče v době, kdy potřebuje pohlídat dceru, nemohou a pracují. Navíc je důležité, aby rodič chůvu již znal a pak má daleko menší problém jí svěřit své dítě *„...Ona není pro mě jakoby přijatelnější, samozřejmě bych byla asi víc v klidu, když by hlídal Tomáš nebo babička, s dědem je to úplná katastrofa ... Ale pokud tu slečnu již znám, vím co od ní můžu čekat a to dítě je s ní s pokojem, tak potom již nemám problém to dítě svěřit i téhle osobě...“ (Beáta).*

Další z důvodů, proč neosloví rodiče své rodiče je to, že třeba babička prostě nefunguje. Tak to také zdůvodňuje Dita *„... Babička nefungovala, tak jak by měla, potřebovali jsme také nějaký čas pro sebe...“ (Dita).*

Navíc jako bonus je to, že pokud si rodič najde chůvu, tak respektuje daleko více jeho výchovu a jeho přání než rodina.

„... svěřit dítě chůvě je přijatelnější protože pro mě v tom smyslu, že respektuje víc to, co já si přeju, aby s těma dětma dělala. A že je to takový jako rovnocenný vztah, že já něco chci, že já za to zaplatím, a nějakým způsobem se domluvíme a nemusím být nikomu vděčná. Nikdo mi pak nevyčítá, že musela jsem ti hlídat děti“ (Gita).

Jak také poukazuje, nemusí se potom cítit nikomu nijak zavázaná a nejsou zde ani žádné výčitky ze strany rodiny.

Dalším důvodem, proč nemůže hlídat rodina, je i to, že je daleko. Některé z dotazovaných matek v současnosti žijí v jiných městech či částech země, než jejich rodiče. Například proto, že se přestěhovaly za prací, a následně se zde usadily s partnery. *„...No, protože rodinu tady nemám. Takže mi buď hlídá manžel, kamarádka a nebo prostě využiju tu chůvu, když prostě někam potřebuji jít a s malou se to bohužel nedá“ (Růžena).*

2.3 Rodinný rozpočet

Důležitou součástí každé domácnosti je rodinný rozpočet. Většina rodin, aby měla finance na vše, co potřebují, tak si dopředu propočítávají a plánují, kolik peněz mohou chůvě poskytnout. *„... musí se mi to vyplatit nebo musím si já byt schopná vydělat v rámci práce natolik, abych to mohla financovat ... Takže jsem si to určitě i nějak propočítávala“ (Beáta).* U většiny dotazovaných jsem se setkala s reakcí, že si dopředu určují limit.

Další názor je takový, že vzhledem ke kvalitám dané chůvy matky nemají problém jí zaplatit danou cenu, i když je dražší, než původně chtěly. *„... když ji potřebuji nutně ... finanční stránku až tak neřeším, ale zkouším si porovnat to s hodnotami dotyčného a teda nejedu na tu finanční stránku a dívám se na to, kdo je schopnější“ (Anna).* Konkrétně Růžena zmiňuje, že placení chůvy je pouze na manželovi, tudíž necítí omezení ze strany rozpočtu.

Emílie, která využívá chůvu na plný úvazek, platí slečně přímo měsíční mzdu. Navíc dodává, že rodič na to musí mít, aby mohl mít chůvu. Také podotýká, že někteří rodiče případně platí své chůvy z mateřského příspěvku. *„... když hlídala syna 5 dní v týdnu, těch 8 hodin denně, ta první naše hlídačka, tak to vychází na takových 10-15000 ... vím, že některé matky pobírají rodičovský příspěvek do těch tří roků, i když od dvou jdou pracovat, takže z toho jim se pak platí ta chůva“ (Emílie).* Co se týká konkrétního limitu, tak Emílie tvrdí *„... domluvili na takové rozumné ceně ... když to*

bylo tedy na delší čas, tak je to těch 80 Kč/hod a když je to na pár hodin, tak dávám prostě 100 Kč/hod, protože vím, co je to přijet sem a tak.“ Tudiž i zde má jasně stanovenou cenu, kterou chce zaplatit chůvě.

Většina rodičů to má tedy propočítané tak, aby i po zaplacení chůvy mohli zabezpečit rodinu a nijak nestrádali. „...3000 měsíčně. Na víc nemáme rozpočet. Když dám tři tisíce měsíčně, tak jdem od výplaty k výplatě. My to máme rozpočítané“ (Dobromila). I když tedy dodává, že by se jí líbilo využívat chůvu i častěji. V rámci udržování zdravého rodinného rozpočtu se některé matky snaží co nejvíce využívání chůvy omezovat. „...Já jsem nechtěla, aby to šlo přes stovku ... vždycky jsem se snažila, abych to musela využívat co nejméně. I kvůli svému pocitu, tak i kvůli ... finančně, abych pak neměla třeba výčitky, že jsem utratila moc“ (Dita).

2.4 Názory okolí na babysitting

Většina matek se shoduje na tom, že s ohledem na využívání chůvy je pro ně podstatné doporučení jiné osoby. V následující podkapitole shrnu nejzákladnější odpovědi od respondentek, jaké rady a od koho získaly, a které jsou pro ně nejcennější. Nejvíce se opakující odpověď byla ta, že všechny matky dají na osobní doporučení od známého, nejlépe nějaké kamarádky, které věří a mají spolu blízký vztah. Tudiž je pro ně nejdůležitější bezprostřední okolí – rodina a kamarádky.

Co se týká rad a názorů od rodičů, tak většina matek nebere názor rodičů v potaz. Sice jim poví o dané podobě alternativní péče a vyslechnou si je, ale nenechají si zasahovat ho výběru. „...Ti mi do toho vůbec nezasahujou. Oni jsou rádi jako teda jak mám teda jenom tu mamku, tak ona je ráda, když po ní jakoby tu pomoc nežádám že jo, takže pro ni ta možnost, že si můžu najít hlídání někde jinde v jiných možnostech, tak určitě je to fajn“ (Světлана). Navíc když zjistili, že to funguje, tak jsou i rodiče spokojení, tuto zkušenost má Dobromila „...Já jsem se s nimi neradila, já jsem ji to oznámila. Že to tak prostě je. A byli překvapeni. Potom byli překvapeni, že to funguje ... Ted' se jim to spíš líbí. Ale ze začátku byli proti...“. Asi polovina dotazovaných se poradí se svou matkou, aby měly objektivní názor i od své blízké. Navíc, jelikož například matka Beáty využívala něco podobného, má k využívání chůvy bližší vztah a rozhodnutí dcery chápe.

„... mamka moje sama byla nucená mě na rok byla nucená dávat paní v paneláku, kde jsme bydleli, která měla myslím o rok nebo dva mladší dcerku, která mě prostě hlídala, bych teda nechodila do školky a nebyla prostě pořád nemocná ... A i asi se sousedkama v paneláku je to jednodušší než, i teda na té dědině si občas pomáháme, ale jsou to takové nárazovky. Že když chce někoho takto pravidelně, tak si musí někoho najít takto na pravidelno“. (Beáta)

A také dodává, že jelikož žije na vesnici, tak tam je to horší, že ostatní jsou k této situaci skeptičtí, jak zmíním v další podkapitole 2.4.1 Chápající přátelé.

Některé dotazované se neradily se svými rodiči vůbec. *„...Neradila. Ale myslím si, že, možná by se jim to zdálo jako vyhozený peníze a že by se nějakým způsobem postarali, ale nakonec jako často sami nemohli, takže.. jim nezbýval čas. Takže stejně to nešlo nijak jinak řešit.“* (Gita). Spolu s Gitou souhlasí i Dobromila. Navíc obě shodně dodávají, že hlídání je podle názoru jejich rodičů velmi drahé a prakticky zbytečné.

Jak jsem již zmínila na začátku podkapitoly, dotazované matky dodávají, že nejdůvěryhodnějším zdrojem pro ně je kamarádka, která má sama děti, a nejlépe má sama zkušenost s babysittingem. Díky tomu zjistily, že tato možnost existuje a funguje.

„...To byly kamarádky většinou, říkám mnohdy, takže ty to využívaly jinak, protože jsou doma, stále, ale využívaly to, že si chtěly odpoledne právě že na chvíli odpočinout nebo si potřebovaly zajít něco zařídit. Tak to mají některé stále, že jim chodí holky na odpoledne pomoc s dětmi nebo je vezmou ven na dvě, tři hod'ky... a skrz ně jsem věděla, že tady ta možnost je. Že to jde a že se nebojí a potom jsem tedy i já věděla, že to můžu zkusit“ (Emílie)

Dita uvádí, že za standardních okolností by o hlídání dítěte chůvou nikdy neuvažovala, a uchýlila se k němu až tehdy, kdy měla dítě často nemocné a péče o něj byla pro ni enormně stresující a náročná.

„...Přímo ne, že bych hledala, ale jedna kamarádka, když mě viděla, jak bojuju s tou nemocnou dcerkou, tak vlastně říkala, že by bylo celkem dobrý ... Ale do té doby jsem tedy neměla odvahu někomu říct, protože když jsem to jenom zkusila, že mi tam někdo přišel na chvíli, tak bylo vidět, že je z toho tak zdrcený, že ho jsem ho už podruhé nevolala. Protože to nebylo dobrý ani pro dceru, ani pro tu hlídačku“ (Dita).

Když jsem se ptala, co konkrétního kamarádka matce poradila, tak bylo vidět, že musejí mít podobný pohled na celou věc a i situaci, protože se shodly

v parametrech pro výběr chůvy. „...jsme se bavily spíš o takových praktických věcech, spíš jaké jsme měly požadavky na ty slečny...“ (Beáta).

2.4.1 Chápající přátelé

Jak nahlíží nejbližší okolí matek na to, že si vůbec hledají chůvu? Odpovědi byly pozitivní, jelikož přátelé matky znají a schvalují tuto možnost alternativy péče o dítě. „...Záleží na okolí. Blízcí přátele to dost schvalují, protože znají můj nabitý program, takže jinak třeba spím tři hodiny jen před babysittingem, takže mně to rozhodně schválili...“ (Dobromila).

Horší je to s babysittingem na malých vesnicích, kde je lidská mentalita trochu zpátečnická a i blízcí lidé mají problém s tím mít chůvu, jak je tomu například u Beáty. „...My bydlíme na vesnici, takže tam je to tak 50 let zpátky. Takže tam jsem měla i zezačátku problém s manželem s tady těma službama třeba s úklidem, když bych chtěla pomoc, tak to je úplně neprůchozí. S tím babysittingem jsem si to trochu alespoň prosadila...“ (Beáta). Některé matky se setkávají s nepochopením z toho důvodu, že babička například bydlí blízko. Druhá věc, kterou přátelé respondentek nevidí, je, že ne vždy jsou vztahy v rámci rodin ideální a babička nemusí fungovat tak, jak by rodičům vyhovovalo. „...Tak je to třeba takové zvláštní, že se třeba ptají, proč si bereš hlídačku, když máš babičku v Brně. Tak spíš na tohle tak nazírají. Jako zvláštně a jinak jako že bych se s tím chlubila?“ (Dita).

Navíc, pokud rodič pracuje v kolektivu, kde je využívání hlídaček běžné, okolí tuto praxi doporučuje a nedívá se na ni nesouhlasně. „...No, v práci je to úplně, protože jsem v prostředí, kde ženy chodí do práce ještě o více dřív, mám i kolegyně, které šly, když měly děti půl roku nebo rok...“ (Emílie).

2.4.2 Nezájem okolí

S pohledem okolí je to horší. Okolí totiž kolikrát neřekne pravdu do očí a pouze si ukazuje za zády rodičů. Tudíž pohled z vnějšího okolí na službu chůvy není velmi pozitivní. Avšak většina rodičů si z toho hlavu nedělá. „... V tomhleto ohledu mě názory ostatních nezajímají a nikdy jsem nepřemýšlela, jakéj kdo má celkovéj postoj, jestli jim to přijde v pořádku nebo ne. A když se nad tím jako zamyslím ... tak

jsem nikdy neslyšela nic extra negativního...“ (Světлана). Navíc některé matky poté spíše pociťují celé negativní hodnocení od jiných matek přes různé sociální sítě.

„...Přijde mi, že leda jsou typy lidí, kteří rádi anonymně nadávají na facebooku a na nějakých těch diskuzích pod všema možnýma článkama, že je to prostě takový kolorit, že prostě to někoho baví, zkrátka nadávat, ale takhle jako nikdy jsem se nesetkala s žádnou negativní reakcí, to ne“ (Gita).

Pokud to shrneme, respondentky se nesetkaly s přímou negativní reakcí, i když jsou si vědomy toho, že negativní názory na tuto službu ve všeobecném mínění existují.

2.5 Hlavní slovo – matka

Při rozhodujícím výběru chůvy sice mají pravomoc ji vybrat oba rodiče, ale při všech rozhovorech padala jasná potvrzení o tom, že hlavní slovo při výběru chůvy má matka. *„...Vůbec nezasahoval do výběru, ty věci jako tyto jsem si určovala já. Dala jsem na doporučení, probrala jsem to sním a asi jsme si na začátku řekli, že to vyzkoušíme ... potom viděl a pochopil, že je to prostě úžasné...“ (Emílie).* Matka většinou udělá konkrétní předvýběr chův. Většinou také je celé rozhodnutí na ní a partner jí důvěřuje. *„... plně důvěřuje mé intuici a tomu, koho vyberu, takže do výběru nezasahoval. Ukázala jsem mu tu holku a on řekl, jo super, rozhodně souhlasí a chtěl prostě, abych nejela od rána od pěti do noci do dvanácti, a chtěl, abych si i já odpočinula...“ (Dobromila).* Což trochu vyvrací Růžena, která tvrdí opak, ale nakonec přizná, že vždy si nakonec prosadí ona svůj výběr.

„...To jo, vybíráme to spolu a musíme se shodnout ... i z toho důvodu, že on to bude třeba platit, že jo. I když nakonec si já vždy teda prosadím svůj výběr, ale vybíráme to spolu. Někdy mu stačilo předložit zúžený výběr a z toho jsme se domlouvali“ (Růžena).

Beáta byla jediná z dotazovaných, která, jak sama říká, považovala za složité pracovat s názorem svého partnera a odrazit se od něj při výběru chůvy, přestože se jí to nakonec podařilo.

„... partner určitě ... všechny tyto věci jako jsou pro něho velký inovátorství, a je to pro mě o velmi velkých diplomatických hovorech, a jak to bude všechno probíhat, ale tak nakonec jsme si to tak nějak všechno vykomunikovali ... Takže ten pak konkrétní výběr už vždycky nechal na mě...“ (Beáta).

Tudíž i ona potvrzuje, že konečné rozhodnutí nechal partner na ní.

2.6 Virtuální svět

V době masového rozšíření a obrovské popularity internetu je možné na něm nalézt prakticky cokoli. Já jsem se dotazovaných matek ptala i na to, zda hledají informace k babysittingu právě zde. Většina matek se na možnosti babysittingu podívá a doopravdy nakonec někoho naleznou. Ale jak bylo uvedeno v předchozí kapitole, hodně dělá doporučení od kamarádek. Takže pokud by doporučovala kamarádka již konkrétní službu či agenturu, matky vyzkouší právě ji.

2.6.1 Alternativy služeb

Většinou zkoušely matky hledat, jaké možnosti mají v okolí. Pak se také dívaly na komentáře buď samotných chův nebo dané služby. Většina rodin narazila na hlidacky.cz a líbilo se jim, že zde vidí přímo slečny včetně fotografií, jejich cenu za hlídání a i komentáře od jiných rodičů. „... *vlastně jsem sedla k internetu, určitě a nevím už jakým odkazem jsem se dostala na ty hlídačky.cz rovnou ... A nehledala jsem už jinde...*“ (Dita). Skutečnost, že slečny na hlídání si na internetových portálech určených pro zprostředkování babysittingu samy vytvářejí své profily, následně působí na rodiče tak, že si o nich jsou schopní rychle vytvořit obrázek. To potvrzuje i Beáta

„...Líbilo se mi to nejvíc, protože ten výběr velký pestrý ... kdybych měla třeba ještě menší dítě, tak si vyberu třeba nějakou zdravotní sestřičku, když už jsou to děti, co dělají úkol do angličtiny, tak když je tam někdo, kdo už přímo tu angličtinu dělá ... když mně ho vybere agentura, můžu důvěřovat agentuře, ale já vlastně nevím, kdo tu agenturu vede a je tam...“ (Beáta).

Kde poukazuje i na to, že je důležitý fakt ten, že si vybere slečnu ona sama, a že by se jí nelíbilo, kdyby jí agentura poslala někoho, koho nezná, a kde nejsou vzájemné sympatie.

Každý rodič má také jiné preference a přednosti, na co se u potenciální hlídačky dívá, a co upřednostňuje. Jeden příklad za všechny uvádí Dobromila: „... *Jako když dětem říká malí satani a pod. To mi přijde dost děsivý. Takže vyloženě mi záleží na tom vzdělání, ověření, aby měla kurz první pomoci. A to všechno jsem našla*

na internetu na stránkách *hlidacky.cz* přes všechny filtry“. Tudiž je dobré, pokud si každý člověk udělá v hlavě konkrétní obrázek toho, co vlastně hledá a na co si dává pozor.

2.6.2 Relevantnost informací

Ne všechno, co je psáno na internetu, je pravdivé. A ví to i rodiče. Mnohé matky mi odpověděly, že se sice podívají na internet, ale zase takový význam to pro ně nemá. To tvrdí i Gita „... je pro mě relevantní názor někoho, koho spíš znám a potom samozřejmě na takové platformě jako je ta hlídačka tak ano, tak mě zajímá, co tam o té konkrétní hlídačce píšou ostatní lidi “. I přes to všechno, pořád dávají matky zapravdu kamarádkám a známým na jejich doporučení.

„... chaty nee, ale já tak, že je nás hodně kamarádek, tak které máme děti nějak podobně staré a tam je mi to teda spíš daleko více přirozenější se s nimi bavit o všem ... určitě se můžu dočíst i něco fajn, ale myslím si, že se můžu dočíst i strašně moc nesmyslů, které mě rozhodí “. (Emílie)

Některé matky zkoušely chatovací místnosti, ale pouze Anna a Světlana v tom vidí nějaký přínos. Ostatní těmto věcem nevěří. „...Vůbec ne, protože s Libuškou bylo dost práce, potřebovala intenzivní péči a přišlo by mi to jako ztráta času... “ (Dita).

Jedna z dotazovaných matek například bere chatovací místnosti celkem vážně, protože si bere z těchto místností něco pro sebe a bere to jako důležitý zdroj informací. „...jsem si jen četla komentáře jiných mamin, co si o tom myslí, co tam píšou a radí a taky jsem si z toho trochu vzala... “ (Anna).

Je tedy na pováženou, zda vkládat důvěru do chatovacích místností a diskuzí s jinými matkami tam. Většina dotazovaných to nepovažuje za relevantní, ale jsou i takové, které to berou jako zdroj informací.

2.7 Zkušenosti nadevše (výběr chůvy)

Co se týká vzdělání dané chůvy, ukázalo se, že ve většině případů je dotazovaným jedno, jakým nejvyšším dosaženým vzděláním chůva disponuje. Nejdůležitější pro celý babysitting je, jaký má chůva vztah k dítěti a aby „si seděli“.

„... kladný vztah k dětem, aby ji to bavilo, to je podmínka ... ne kvůli tomu, že vydělává ... kdyby měla jen základní vzdělání, ale na malou by byla ta nejdokonalejší chůva, tak ji беру všemi deseti. Co má za fakultu je mi úplně jedno. Nedávám ani přednost třeba pedagogické fakultě, protože tam studuji a vím, že buď to ten člověk v sobě má a má vztah k dětem nebo studuje jenom proto, aby měl nějakou vejšku“ (Dobromila).

Zde se tedy ukazuje, že není podstatné, zda má daná chůva vzdělání nějakého konkrétního směru, jako třeba pedagogickou fakultu.

Pokud by měla slečna jakékoliv certifikáty či věci navíc, tak je tou pouze k plusu. A rodiče to ocení. *„...Jo, kurzy jsou pro mě důležitý, protože když ta holka má pedagogické vzdělání a ještě kurzy, tak je vidět, že má zájem a evidentně ji to baví a zajímá se...“ (Anna).* Některé z respondentek odpověděly, že se na kurzy či certifikáty při výběru konkrétní chůvy nikdy nedívaly ani se o ně nijak nezajímaly.

„...No na to jsem se ještě nikdy popravdě nedívala ... Taková věc, pořád si říkám, že kdyby nedej se něco stalo, tak bude volat sanitku, že ji taky někdo poradí třeba po telefonu, ale tyhle myšlenky si nemohu připouštět, protože jinak bych si tam nikdy nemohla nikoho pozvat“ (Dita).

Z této odpovědi paní Dity je patrné, že aby vůbec matka přistoupila k využívání chůvy, nemůže si připouštět strach, jinak by nejspíš nikdy nikomu dítě nesvěřila.

2.8 Výhody a nevýhody babysittingu

Rozhovory s respondentkami proběhly v přátelském duchu, což podle mě bylo i díky přístupu, jaký mají dané matky k babysittingu a chůvám. Velké množství matek je díky tomu, že mají čas pro sebe či pro rodinu nebo zařizování, spokojenější, což se na nich údajně odráží i po vizuální stránce. Matky se shodly na tom, že s babysittingem mají velmi dobré zkušenosti, a tvrdí, že by službu doporučily a využily zase.

2.8.1 Odraz zkušeností

Některé matky vyzkoušely babysitting poprvé, ale byly mezi dotazovanými i takové, které měly pozitivní zkušenost z minulosti a proto bez problému hledají nové chůvy i dnes. Na příkladu Dobromily se ukazuje, že se matky nemusejí nechat odradit ani ne úplně pozitivní zkušeností, jelikož chůvu potřebují.

„...Byla taková neutrální, líbilo se mi, že byla spolehlivá, že prostě, když jsme se domluvily na tom čase, tak dorazila, ale s téma dětma ji to až tak nebaví, že malé pouští pohádky a že ji to nebaví s ní ten čas trávit ... zase na druhou stranu byla spolehlivá...“ (Dobromila).

Horší je, jak uvedla Beáta, když první chuva nasadila vysokou laťku a žádná z ostatních už nebyla tak kvalitní, jelikož člověk má tendenci srovnávat. *„... Pája nasadila velmi vysokou laťku, protože byla velmi příjemná, hrozně si sedly i s malou, a ty slečny po ní už byly o třídu níž. Ale za to nemůžou ty slečny prostě. Kdyby to bylo opačně, tak by to bylo naopak“* (Beáta). Navíc Dita říká, že měla nemocnou dceru a toto bylo její vysvobození ze situace a byla moc ráda *„...Byla to velmi pozitivní zkušenost, protože do té doby mi vlastně nedokázal nikdo pomoci. Ani z rodiny a vlastně tadle holka, která hlídala normálně v ústavu postižené a k nám chodila hlídat dcerku. Tak ta to psychicky naprosto zvládala“*.

Tudíž odrazy zkušeností také hrají velkou roli a díky tomu do dalšího hlídání rodiče již vstupovali s nějakým očekáváním.

Matky se shodly na tom, že by tuto zkušenost doporučily dál. A to díky tomu, že mají více času pro rodinu, pro seberealizaci, pro partnera. Mohou podnikat věci, u kterých nelze mít malé dítě. Emílie udává i změnu ve vlastní mentalitě, k níž jí pomohla zkušenost s babysittingem, když říká, že pokud by měla další dítě, tak jde do práce mnohem dříve.

„... kdybych dokonce měla druhé dítě, tak jsem asi do práce i o něco dřív ... prostě už vím, že se nemám čeho bát. Že bych takto i v pohodě malé dítě svěřila prostě té osobě a prostě ... žena prostě v té práci dělá něco úplně jiné, přijde domů a je fakt v jiném stavu než když je zavřená pořád jen s tím dítětem...“ (Emílie).

U Emílie je jasně patrné, že považovala za důležité mít možnost se dříve vrátit nazpět do práce. Dita dodává, že pokud opravdu v rodině nějaké peníze na hlídání jsou, tak je dobré do něj investovat *„...Protože je potřeba od těch dětí na chvíli vyjít nebo je potřeba tu hlavu si pročistit ... také aby člověku fungoval vztah, protože když nefunguje vztah, tak to nebude dobré ani pro ty děti, pro nikoho v té rodině ... pokud tam ty peníze nějaké na to jsou tak jako určitě se to vyplatí“* (Dita).

Tudíž je vidět, že rodiče to vidí jako kladnou věc, kterou doporučují dále a díky tomu vznikají nové vazby. Stejně tak, jak oni sami mají doporučení od přátel,

podávají informace dál a díky tomu mají další a další rodiče pozitivní pohled na babysitting a zkoušejí ho využít jako variantu v situacích, kdy potřebují někde dát dítě, když nemohou být zrovna s ním.

Shrnutí výsledků

Na tomto místě bych ráda shrnula výsledky výzkumu a také zodpověděla výzkumné otázky, které vedou k naplnění cíle této bakalářské práce. Konkrétně se jedná o zamyšlení nad tím, jaké důvody vedou rodiče k výběru babysittingu jako alternativy pro výchovnou péči, a následně, jak postupují při výběru konkrétní chůvy. V průběhu rozhovorů se matky nad tímto tématem musely zamýšlet z různých úhlů a mnohdy takovým způsobem, jakým o tématu doposud nikdy nepřemýšlely, což mi poskytlo zajímavé, bezprostřední a upřímné odpovědi v celé šíři problému. Nyní jejich odpovědi zrekapituluji a zodpovím tak zvolené výzkumné otázky.

Jaké důvody vedou rodiče k výběru babysittingu?

Na základě osobnostních charakteristik matek⁸ jsem dále rozvíjela celý výzkumný cíl mé práce. Zjišťovala jsem s vybranými rodiči, jaké jsou důvody k volbě babysittingu. Mnoho rodičů vyhledává tuto alternativu z důvodu nedostatku času pro sebe samotného, či proto, že potřebují zařídit nějaké důležité věci, při nichž nemohou být děti, a zároveň u tohoto procesu musí být i druhý rodič. Rodiče občas mají pocit, že dítě jejich život jistým způsobem „omezí“, a přiznávají, že by chtěli mít život jako za svobodna, případně v době před narozením potomků, a na chvíli si od dítěte odpočinout. Dalším častým důvodem k volbě babysittingu je nedostatečný počet míst v mateřských školách a jeslích. Pro rodiče, kteří se potřebují vrátit do práce nebo se naplno věnovat studiu a nemohou kvůli naplněným kapacitám své dítě do mateřské školy přihlásit, se babysitting ukazuje být velmi vhodnou alternativou. Chůva je pro ně výhodná také z důvodu finančního, kde na rozdíl od soukromých institucí se na financích, mohou rodiče s chůvou dohodnout podle svých aktuálních možností.

Některé matky – zejména pak pro ty, které byly před narozením potomka na vyšších profesních pozicích, využívají či využívaly hlídání z důvodu časové indispozice vůči dítěti. Pro matky studující, či současně studující a pracující, jejichž časové možnosti jsou velmi omezené, je velmi důležité, najít takovou chůvu, která se o dítě může postarat kdykoliv potřebují, a tedy takovou, která je vysoce časově flexibilní. Některé matky byly na rodičovské dovolené, těm pak chůva nabízí ve

⁸ (viz tabulka 4: Charakteristika respondentek)

většině případů možnost získat čas potřebný k zařizování nutných věcí, či osobní čas pro sebe či partnerský život.

Přestože se matky shodují na tom, že za ideálních podmínek by preferovaly možnost svěřit dítě do péče nějakému členu rodiny, potýkají se se situacemi, kdy hlídání dětí nelze tímto způsobem realizovat. Velká část prarodičů je stále v produktivním věku a musí tedy navštěvovat zaměstnání. V některých případech se také stává, že prarodiče zkrátka nefungují tak, jak by si dotazované matky představovaly, což matky vede k využívání placené chůvy. Jak vyplynulo z některých rozhovorů, matky jsou posléze vděčné za to, že nemusejí být nikomu zavázány, což by hrozilo ještě více zhoršovat suboptimální vztahy v rodině.

Dále jsou dotazované ženy rády, že chůvy respektují jejich požadavky na průběh času tráveného ve společnosti dětí, což je něco, co se často v případě hlídání rodinnými příslušníky neděje. Prarodiče nejsou k tomuto tolik tvární, jelikož již mají své výchovné metody, které nemusejí nutně korespondovat s výchovou matek. Matky jsou k volbě chůvy a babysittingu také často podporovány blízkým okolím – konkrétně přáteli, kteří časové možnosti matek znají a snaží se je podpořit. Opačným příkladem je okolí, které sice přímo nedává matkám najevo svůj negativní pohled na babysitting, přesto se v tomto smyslu nepřímou vyjadřují. Naprostá většina matek tyto negativní názory a nepřímé narážky ignoruje. Pouze na malých vesnicích jsou ženy s tímto názorem okolí v některých případech konfrontovány - pokud matka žijící na vesnici využívá služeb chůvy, tak je „divná“ a okolí ji přijímá hůře. Respondentky se také v obecné rovině shodují, že volí babysitting i z důvodů financí, mohou si tak rozmyslet, kolik finančních prostředků chtějí do hlídání investovat a následně se s chůvou individuálně domluvit. Mnoho matek má již finanční rozvrh vypracovaný tak, aby výdaje na chůvu nezruinovaly rodinný rozpočet a rodiče si tak mohli dopřát kvalitní péči o své děti.

Jak postupují při výběru chůvy?

Další výzkumná otázka se týkala toho, jak rodiče postupují při výběru chůvy. Nejčastější odpovědi, které se mi dostalo, bylo, že zásadní je doporučení ze strany blízkých, ať se již jedná o kamarádky, rodinné známé či rodinné příslušníky. Pokud se matky radily se svými rodiči, tak si byly ochotny vyslechnout jejich rady a názory, ale zpravidla je nepovažovaly za směřodáté. Někteří prarodiče totiž k babysittingu měli negativní postoj, nebo se jim to zdálo jako zbytečné plýtvání penězi. Respondentka

jménem Beáta měla od své matky kladné ohlasy, jelikož i ona sama využívala pro Beátu v jejích dětských letech jistý ekvivalent „chůvy“. V momentě, kdy prarodiče zjistili, že chůvy fungují a všichni jsou spokojeni, ochotně ve většině případů změnili na babysitting názor. Dalším z důvodů, proč ani prarodiče nakonec s využíváním babysittingu u svých vnoučat neměli problém, bylo, že oni sami nemohli poskytnout hlídání v dostatečném rozsahu.

Názory od svých kamarádek matky zpravidla přijaly nejlépe. Pokud totiž některá jejich kamarádka již zkušenost s babysittingem měla, byla pouze otázka času, než tuto zkušenost zmíní, což zprostředkovaně vedlo k tomu, že i dotazované matky měly ke konceptu využívání placené chůvy větší důvěru.

Nejvíce se matky se svými přítelkyněmi radily o praktických a organizačních věcech, či o tom, jaké kvality a charakteristiky u potenciální chůvy hledat. Na svých názorech se většinou shodly a podle toho tedy vybíraly chůvu. Všeobecně vzato matky preferovaly starší slečnu, která již nějaké zkušenosti s hlídáním má. Co se týká rozhodovací pozice v partnerských vztazích, dotazované ženy většinou udělaly partnerům preselekcí uchazeček, o nichž se poté s nimi pobavily. Partneri tak měli příležitost se k výběru chůvy vyjádřit a takto se přímo na procesu přímo podílet. Finální slovo ve výběru chůvy zpravidla bylo na matce. Jediná Růžena říkala, že chůvu s manželem vybírali naprosto rovnocenně a to i s ohledem na to, že její manžel bude hlídání financovat, nicméně i ona nakonec přiznala, že má o trochu větší slovo ona sama.

Velké množství matek zkoušelo také hledat informace o možnostech péče o děti a babysittingu na internetu, zejména pak v nejbližším okolí svého bydliště. Ve finále dotazované ženy i tak vybírají chůvy na základě doporučení svých přátel, jak bylo již zmíněno výše. Anna a Světlana přiznaly, že v otázce výběru chůvy považují za relevantní i názory ostatních žen prezentované na internetu v diskusních fórech a chatovacích místnostech, avšak ostatní matky vnímají tato doporučení jako irelevantní. Při výběru je pro matky nejdůležitější, jaký vztah má chůva s dítětem, a naopak, jak na ni dítě reaguje. V tomto ohledu pro matky není směrodatné, jakým disponuje chůva vzděláním či odborným zaměřením. Většina respondentek se při výběru nezajímá, zda má chůva nějaké certifikáty či kurzy navíc, a pokud nějaké chůva vlastní, považují to pouze za poměrně nepodstatnou přidanou hodnotu.

Důležitý byl také odraz zkušenosti. I přestože matka neměla úplně nejlepší zkušenosti, stejně chůvu má i v dnešní době, jelikož ji jednoduše potřebuje, a je to pro

ní nejlepší alternativa péče o dítě. Většina dotazovaných žen měla buď kladné zkušenosti s babysittingem, díky čemuž jej využívají i doposud, zatímco některé neměly zkušenost žádnou, a jejich současná situace je pro ně první spolupráce s chůvou. I přes výše uvedené, matky doporučují tuto zkušenost a službu dalším budoucím rodičům. Vidí babysitting jako velkou pomoc, ať už při nárazovém hlídání nebo jako alternativu každodenní péče o děti. Zdůrazňují, že se takto mohou starat o rodinu, či se bez problému vrátit do práce. S chůvou se domluví na časových i finančních možnostech a nemusí se stresovat, zda jejich dítě bude přijato do mateřské školy.

Z výsledků mé bakalářské práce je jasně patrné, že matky si vybírají babysitting hlavně z důvodů touhy po seberealizaci či proto, že se chtějí vrátit po skončení či během čerpání rodičovské dovolené do práce. Při výběru chůvy je prvním faktorem doporučení od kamarádek a blízkého okolí, poté informace z internetu, které nejsou vždy považovány za relevantní zdroj informací.

Závěr

V mé bakalářské práci jsem se zabývala fenoménem babysittingu, konkrétně pohledem rodičů. Mým cílem bylo zjistit, jaké důvody vedou rodiče ke zvolení babysittingu jako alternativní péče o dítě předškolního věku a jak postupují při výběru konkrétní chůvy. Na základě teoretických poznatků v teoretické části práce a zodpovězením výzkumných otázek v části empirické jsem se pokusila naplnit tento cíl.

Na začátku teoretické části práce jsem vymezila rodinu a rodičovství. Následně jsem zde popsala různé podoby rodiny. Dříve se v tradiční rodině uzavíraly církevní svazky. V tomto období bylo standardní mít děti pouze v manželském svazku a ze zásady ne před svatbou. Později se stal legitimní pohlavní styk již před svatbou, což s sebou přineslo i děti narozené do mimomanželských svazků. Navíc se změnila i důležitost dítěte v důsledku změny životního stylu a fungování společnosti, jako jsou vyšší zaměstnanost rodičů, vyšší náklady na životní standard či vyšší náklady spojené s dětmi. Proto se rodí méně dětí než dříve. Navíc mnoho rodin ztratilo své původní funkce. Co se týká druhů rodičovství, existuje rodičovství psychosociální či biologické. Biologické rodičovství zahrnuje fyzickou angažovanost člověka na početí a zrození potomka, zatímco psychosociální rodičovství může značit pouze výchovu dítěte, i když člověk není biologickým rodičem. Také je zde vymezena proměna rolí oproti tradiční rodině, kde byl otec hlavou rodiny a měl ji finančně zabezpečovat. V dnešní moderní společnosti mají i matky své pracovní pozice, mnohdy na vysoké profesní úrovni, a často se potřebují či chtějí vrátit do práce brzy po narození potomka. Pro tyto ženy může být přednostní kariéra, nikoliv život matky v domácnosti a péče o rodinu ve smyslu tradičního pojetí rodiny.

V následující kapitole Možnosti péče o děti jsem vymezila možnosti péče o dítě, které jsou dány v České republice zákonem, tedy jaká je péče podle resortu školství, kam patří mateřské školy pro děti předškolního věku a resortu zdravotnictví a kam patřily do roku 2012 jesle. Dále jsem zde vymezila i neziskový sektor, kam nyní spadají jesle, jelikož nyní jsou řazeny pod občanský zákoník spolu s různými občanskými sdruženími. V současné době je o jesle ze strany rodičů velký zájem, stejně tak jako o víceméně jakoukoliv formu alternativní péče, jelikož místa ve školkách či jeslích jsou velmi omezená.

Další kapitola Alternativní péče o děti se zabývá alternativami výchovné péče, díky kterým mohou rodiče zajistit péči o dítě v situacích, kdy se o ně z různých důvodů nemohou nepřetržitě starat. Po těchto důvodech pátrá empirická část mé práce. Mezi alternativy výchovné péče patří již zmiňované jesle, firemní zařízení, hlídání ze strany prarodičů, vzájemná rodičovská výpomoc či kolektivní pravidelná nebo nepravidelná péče a samozřejmě chůvy. Každou alternativu jsem rozvedla v kapitole 3.1 Podoby alternativní péče v teoretické části.

Poslední kapitola teoretické části se zaměřuje podrobně na jeden z typů alternativní péče, a to na babysitting, který sloužil jako podklad pro můj výzkum. Babysitting má jiné podoby u nás a ve světě. Na našem území se mu věnují převážně agentury, které pošlou rodičům domů chůvu, aniž by si rodiče vybírali konkrétní osoby. Ve světě si však převážně rodiče vybírají různé chůvy na základě filtrů a hodnocení podle toho, která jim nejlépe vyhovuje a odpovídá jejich nárokům. Jeden internetový server u nás také již k takovému postupu dospěl a rodiče si vybírají a domlouvají chůvu sami, podle toho, která splňuje jejich stěžejní požadavky.

Nakonec se zabývám pojmem chůva - jak může hlídat děti, či jak je vymezena z právního hlediska. Z pohledu vztahů je chůva považována za nejlepší nerodinné řešení, jelikož pečuje o dítě a vytvoří si k sobě citový vztah.

V úvodu druhé, empirické části práce, jsem uvedla celou metodologii svého výzkumu. Stanovila jsem si cíl práce, výzkumné otázky a také techniku sběru dat. Dále jsem definovala a vysvětlila volbu výzkumného vzorku a zmínila i etické otázky výzkumu. Následně jsem popsala analýzu dat, která sloužila jako základ pro následnou interpretaci těchto dat.

Z dat je patrné, že rodiče si volí babysitting z různých důvodů. Přestože se rodiče téměř jednoznačně shodují na tom, že za ideálních podmínek by volili péči o dítě v rámci rodiny, ne vždy je tato možnost realizovatelná. Důležitý pohled zda, kdy a jakým způsobem využít babysitting, je aspekt finančního zatížení. Rodiče ve většině případů analyzují svoji finanční situaci, aby věděli, kolik finančních prostředků mohou chůvě poskytnout, na jak dlouho a jak často ji využijí. Rodiče, kteří se rozhodnou využít služeb chůvy, názor širšího okolí nevnímají jako důležitý. Naopak názor a doporučení svých nejbližších přátel či kolegů z práce, kteří znají rodiče i jejich životní situaci, a jsou si vědomi toho, že rodiče potřebují péči o dítě vyřešit, považují za směřodátný. Respondentky považují za nejvhodnější a nejdůvěryhodnější zdroj informací své blízké kamarádky. Informace jiných matek na internetu nevnímají

ve většině případů jako relevantní zdroj informací. S partnerem se sice radí o výběru chůvy, ale konečné slovo má téměř vždy matka. Nejdůležitější věcí pro matky je to, jaký má chůva vztah s dítětem, nikoli vzdělání a kvalifikace.

Je potřeba zdůraznit, že vzhledem ke kvalitativní povaze výzkumu a ke způsobu získávání respondentů a jejich odpovědí není možné výsledky zevšeobecňovat – což ani nemůže být cílem kvalitativní studie. S ohledem na stávající rozložení čerpání rodičovské péče jsem se zaměřila v rámci určení výzkumného vzorku na rozhovory s matkami. Chápání tematiky babysittingu by bylo možné rozšířit o rozhovory s muži, kteří pečují o dítě, či s ohledem na typ partnerského svazku a fungování rodiny.

Závěrem bych chtěla dodat, že jsem si vědoma nedostatků subjektivního charakteru, které mohly v průběhu realizace výzkumu vzniknout. Jedním z důvodů může být, že využívání babysittingu je i v dnešní době například na venkově, či v některých sociálních skupinách v rámci české společnosti, do jisté míry tabu, a tedy matky nemusejí být třeba i podvědomě 100 % upřímné a otevřené. Zároveň, přestože jsem dotazovaným matkám slíbila absolutní anonymitu, jsme se v rámci rozhovorů dotkly i témat jako je „rozhodovací role“ v rámci rodiny a partnerského svazku, což mohlo dle mého názoru také částečně ovlivnit odpovědi respondentek. Poslední potenciální nesrovnalost mezi tím, jak babysitting vnímají matky a jejich okolí, a mezi tím, jak by matky v optimálním případě chtěly vést svůj pracovní život, může být ovlivněna tím, jak je vnímána „dobrá matka“.

Seznam použité literatury a zdrojů

Bartlová, P. (2007). Některé aspekty identity matky. *Československá psychologie*, 51(3), 301-311.

Berger, P. L., & Luckmann, T. (1999). *Sociální konstrukce reality: pojednání o sociologii vědění*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.

Gavora, P. (2008). *Úvod do pedagogického výzkumu*. Bratislava: Univerzita Komenského.

Giddens, A. (1997). *The transformation of intimacy: sexuality, love and eroticism in modern societies*. Cambridge: Polity Press.

Cheal, D. (2002). *Sociology of family life*. Basingstoke: Palgrave.

Kolář, Z. (2012). *Výkladový slovník z pedagogiky*. Praha: Grada.

Kraus, B. (2008). *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál.

Kuchařová, V. (2009). *Péče o děti předškolního a raného školního věku*. Praha: VÚPSV.

Marksová-Tominová, M. (2009). *Rodina a práce: jak je sladit a nezbláznit se*. Praha: Portál.

Matějček, Z. (1992). *Dítě a rodina v psychologickém poradenství*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

Matějček, Z. (1994). *O rodině vlastní, nevlastní a náhradní*. Praha: Portál.

Matějček, Z., & Dytrych, Z. (1999). *Nevlastní rodiče a nevlastní děti*. Praha: Grada.

Matoušek, O. (1997). *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Praha: Sociologické nakladatelství.

Možný, I. (2006). *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství.

Nakonečný, M. (2003). *Úvod do psychologie*. Praha: Academia.

Občanský zákoník. (2012). *Zákon č. 89/2012 Sb.*

Reichel, J. (2004). *Kapitoly systematické sociologie*. Praha: Eurolex Bohemia.

Švaříček, R., & Šed'ová, K. (2007). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál.

Vágnerová, M. (2007). *Vývojová psychologie*. Praha: Karolinum.

Online zdroje

Arendell, T. (2000). Conceiving and Investigating Motherhood: The Decade's Scholarship. *Journal of Marriage and Family*, 62(4) 1192 – 1207. Dostupné z <https://www.questia.com/library/journal/1P3-64274167/conceiving-and-investigating-motherhood-the-decade-s>

Bodláková, L. (2012). Budování kariéry mladých žen v kontextu mateřské dovolené. *Studia paedagogica*, 17(2) 127-137. Dostupné z <http://www.phil.muni.cz/journals/index.php/studia-paedagogica/article/view/341/477>

ČSÚ. (2011). *Soukromé školství na jednotlivých úrovních vzdělání*. Dostupné z <https://www.czso.cz/csu/czso/cr/historie-a-vyvoj-soukromeho-skolstvi-2010-o24eodq6ws>

ČSÚ. (2014). *Muži a ženy v registrovaných partnerstvích*. Dostupné z https://www.czso.cz/csu/czso/1413-12-r_2012-19

ČSÚ. (2015). *Živě narození a zemřelí v České republice*. Dostupné z https://www.czso.cz/csu/czso/2-cr_od_roku_1989_obyv

ČSÚ. (2016a). *Sňatky a rozvody 1950 – 2015*. Dostupné z <https://www.czso.cz/csu/czso/snatky-a-rozvody-1950-2015>

ČSÚ. (2016b). *Demografické ročenky (pramenná díla) 2010 – 2015*. Dostupné z https://www.czso.cz/csu/czso/casova_rada_demografie

ČSÚ. (2016c). *Podíl dětí narozených mimo manželství v letech 1950 – 2015*. Dostupné z <https://www.czso.cz/csu/czso/podil-deti-narozenych-mimo-manzelstvi-v-letech-1950-2015>

Dohnalová, Z. (2011). *Výzkumníkovo desatero etického chování*. Dostupné z <http://socialniprace.cz/zpravy.php?oblast=2&clanek=379>

Kuchařová, V., & Svobodová, K. (2006). *Sít' zařízení denní péče o děti předškolního věku v ČR*. Dostupné z http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_225.pdf

Kulišková, E. & Sniegoň, T. (2014). *Otců na rodičovské dovolené mírně přibylo, podle průzkumů si to ale většina žen nepřeje*. Dostupné z http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/otcu-na-rodicovske-dovolene-mirne-pribylo-podle-pruzkumu-si-to-ale-vetsina-zen-nepreje--1312469

Laurijssen, I., & Glorieux, I. (2013). Career trajectories for women after childbirth: Job quality and work-family balance. *European Sociological Review*, 29(3) 426-436. Dostupné z <http://esr.oxfordjournals.org/content/29/3/426.abstract>

Lidové noviny. (2013). *V Česku přibývá faktických manželství bez svatby a singles*. Dostupné z http://www.lidovky.cz/v-cr-pribyva-lidi-kteri-spolu-ziji-bez-svatby-jako-v-manzelstvi-pvx-/zpravy-domov.aspx?c=A130307_102005_ln_domov_pv

MPSV. (2005). *Národní koncepce rodinné politiky*. Dostupné z http://www.mpsv.cz/files/clanky/2125/koncepce_rodina.pdf

MPSV. (2008). *Prorodinný balíček*. Dostupné z http://www.mpsv.cz/files/clanky/5898/komplet_balik.pdf

MPSV. (2011). *Péče o děti, dětská skupina*. Dostupné z <http://www.mpsv.cz/files/clanky/11301/tzmpsv230811.pdf>

MPSV. (2016). *Rodičovský příspěvek*. Dostupné z https://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/rodicovsky_prisp

Šed'ová, K. (2003). Mateřství jako pozitivní hodnota a živý svět. *Studia Paedagogica*, U8 11-27. Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. Dostupné z https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/104538/U_Paedagogica_08-2003-1_4.pdf?sequence=1

Škarabelová, S. a kol. (2002). *Když se řekne nezisková organizace : příručka pro zastupitele krajů, měst a obcí*. Brno: Masarykova univerzita v Brně. Dostupné z https://is.muni.cz/el/1456/jaro2005/PVEKNO/kompet_new.pdf

Šulová, L. (2007). *Partnerské vztahy, manželství a rodičovství*. Dostupné z <http://www.planovanirodiny.cz/view.php?cislocclanku=2008020102>

Valentová, M. (2009). *Prerušení účasti na trhu práce z důvodu péče o děti a subjektivní vnímání jejich důsledků*. Dostupné z http://www.genderonline.cz/uploads/983f9fa53ddfc0d6fe39a37392fd3136b952df4a_preruseni-na-ucasti-na-trhu-prace.pdf

Vyhláška č. 410/2005 Sb., Vyhláška o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých [online]. Přístup dne 10.10.2016, z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-410>

www.care.com

www.euroskop.cz

www.findababysitter.com

www.hlidacky.cz

www.miniškolky.cz

www.urbansitter.com

Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-115>

Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/7262/Zakon_o_rodine.pdf

Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník. Dostupné z:

<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

Zákon č. 117/1995 Sb., Zákon o státní sociální podpoře, dostupné z

<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-117>

Zákon č. 20/1966 Sb., O péči o zdraví lidu, dostupné z

<http://www.epravo.cz/top/zakony/sbirka-zakonu/zakon-o-peci-o-zdravi-lidu-7042.html>

Seznam obrázků a tabulek

Obrázek č. 1 Sňatky a rozvody v letech 1950 – 2015	12
Obrázek č. 2 Muži a ženy v registrovaných partnerstvích	12
Obrázek č. 3 Živě narození a zemřelí v České republice	14
Obrázek č. 4 Narozené děti v manželství a mimo manželství	15
Tabulka č. 1 Podoby rodiny	11
Tabulka č. 2 Školská statistika	20
Tabulka č. 3 Třídy mateřských škol dle zřizovatele 1991/92-2010/11	23
Tabulka č. 4 Charakteristika respondentek	35

Seznam příloh

Příloha č. 1 – ukázka rozhovoru	64
Příloha č. 2 – struktura otázek rozhovoru	67

Příloha č. 1 – ukázka rozhovoru

Rozhovor s matkou Dítou (T – tazatel = já; D – respondentka Dita)

T: Měla jste někdy z minulosti zkušenost s babysittingem?

D: Měla jsem zkušenosti, protože dcera bývala hodně nemocná. Měla těžký atopický ekzém, a nedala se k ní vzít normální hlídačka, když jsem to zkoušela, tak to ty holky nezvládaly. Protože to bylo psychicky i fyzicky náročný. Takže jsem si potom našla přes kamarádku holku, která dělá přímo s postiženýma dětma, jejíž trpělivost a její naladění na ty všechny postižené děti bylo to pro ni normální. Takže ji to nevyděsilo takové hlídání. Takže ze začátku jsem měla holku, která dělá přímo v ústavu.

T: Byla to pozitivní zkušenost?

D: Byla to velmi pozitivní zkušenost, protože do té doby mi vlastně nedokázal nikdo pomoci. Ani z rodiny a vlastně tadle holka, která hlídala normálně v ústavu postižené, ta k nám chodila hlídat Libušku. Tak ta to psychicky naprosto zvládala.

T: Co na babysitting říkají vaši rodiče? Radila jste se?

D: Rodiče to chápou. A je jim líto, že bydlí v jiném městě a nemohou nám víc pomoci. A ta druhá babička, ta je myslím ráda ... té je to úplně jedno. Protože nehlídá, tak nemůžete tedy ani komentovat, že hlídá někdo jiný.

T: A souhlasili s tím tedy a poradili něco?

D: Určitě, tak když to slyšeli poprvé, tak byli takoví, že se ptali, jestli se to nedá vyřešit jinak. Ale byla to jenom formální otázka, protože se to jinak vyřešit nedalo. A myslím, že to tedy chápou, hlavně tedy maminky své dcery chápou, že je potřeba chvíli od toho dítěte jít. Aby zůstaly trošku v kontaktu s realitou.

T: Radila jste s někým, kdo měl zkušenost z minulosti již s babysittingem?

D: Přímou ne, že bych hledala, ale jedna kamarádka, když mě viděla, jak bojuju s tou nemocnou dcerkou, tak vlastně říkala, že by bylo celkem dobrý, kdybych občas vyšla trochu ven, protože jsem byla už úplně vyčerpaná. Ta mi poradila, ta znala tu holku z té neziskovky, co byla u těch postižených, takže mi ji doporučila, takže to bylo výborný, no. Ale do té doby jsem tedy neměla odvahu někomu říct, protože když jsem to jenom zkusila, že mi tam někdo přišel na chvíli, tak bylo vidět, že je z toho tak

zdrčený, že ho jsem ho už podruhé nevolala. Protože to nebylo dobrý ani pro Libušku, ani pro tu hlídačku.

T: Jaký názor má na to váš partner? Zasahoval do výběru chůvy?

D: Nezasahoval do výběru a názor má na to, že pokud to nemusí být on, tak ať je to kdokoliv. Nezasahoval, jenom jsem mu ukázala na internetu fotky třeba těch holek, ale vlastně, ono to hrozně klame. Protože na začátku jsem měla, já nevím, hlídačku, která mi přišla sympatická z hlídaček.cz a vůbec to tak nefungovalo, no. Byla taková docela chladná k dětem, takže mi jakoby přišlo, že to není úplně v pořádku. Že asi rozhodně by se jim nic nestalo, když tam byla, ale vlastně už dětem to přišlo zvláštní, že je tam někdo, kdo o ně nemá moc zájem.

T: Jestliže jste hledala informace na internetu o babysittingu, co jste všechno našla?

D: U mě to bylo rychlé, protože mě zaujal web hlídačky.cz graficky, všim, takže když jsem zjistila, že se tam dá takhle jako přihlásit a jednoduše to vyřešit, tak už jsem vůbec nehledala. Ale lžu, před pár lety jsem ještě zkoušela agenturu, ještě jinou, to si myslím, že hlídačky.cz ještě neexistovali, ale ta byla hodně drahá, myslím, že to bylo nějakých 150 Kč/hod. A to mi přišlo příliš. Takže sice jsem to využila, asi dvakrát v nouzi, ale potom už ne a když jsem šla hledat znovu, tak již byly hlídačky.cz, zaplat' bohu, a už to šlo. Líbilo se mi to nejvíc, protože ten výběr je velký, pestrý ... člověk si může najít někoho, kdo je třeba víc humanitně založený, víc sportuje, i třeba podle toho, co studuje, kdybych měla třeba ještě menší dítě, tak si vyberu třeba nějakou zdravotní sestřičku. Když už jsou to děti, co dělají úkol do angličtiny, tak když je tam někdo, kdo už přímo tu angličtinu dělá, třeba i ve škole, tak už nemusí umět přebalovat miminko. Tak už si můžu vybrat a je to tak pro mě lepší a i ty fotky a jak člověk o sobě píše, tak se s ním tak jakoby seznámí. Tak když mě ho vybere agentura, můžu důvěřovat agentuře, ale já vlastně nevím, kdo tu agenturu vede a je tam. Takhle když tam o sobě už někdo něco napíše, tak už o sobě něco říká. Styl jakým to napíše.

T: Našla jste si nějaké zkušenosti a informace i z chatovacích serverů s jinými matkami a co Vám poradily?

D: To ne, to jsem vůbec nikdy nevyhledávala. Vůbec ne, protože s Libuškou bylo dost práce. Potřebovala intenzivní péči a přišlo by mi to jako ztráta času a nikdy jsem tyto věci nepochopila, proč matky sedí u chatů, když můžou být se svými dětma nebo se svými kamarádkama. Třeba poradit, ale takto jako anonymně, pod přezdívkou, řešit prdy miminek mi přijde prostě zvrhlé.

T: Jaké vzdělání upřednostňujete u chůvy a o co vše se při výběru zajímáte?

D: Líbí se mi, když studuje, protože je vidět, že někam směřuje a je tam vůle, nějaká cílevědomost, i když ne, že by to bylo úplně nejdůležitější u dítěte. Ale je to nějaká reference, jako vzdělání je dobrá věc a čím je větší, jako profesory tam nikdo nenabízí zatím.. ale do toho bych už taky nešla. Ale vzdělání je fajn, takže zatím když jsem se vždy rozhodovala, tak jsem si vždycky vybrala vysokoškolačku. A opravdu záleží na tom, jak o sobě napíše. Fakulta není důležitá. Ten profil je pro mě strašně důležitý, protože to nepíše agentura za ni, ale píše to ona opravdu za sebe. I jistá reference jakou vybere, třeba fotku. Že je tam někdo vyfocený, že nabízí spíš erotické služby, tak ztrácím okamžitou důvěru, možná se pletu, možná jsem upjatá, ale přijde mi zvláštní, že někdo, kdo se hlásí na hlídání dětí, se musí vyfotit s velkým výstřihem, nechápu proč, když dneska se na mobil může kdokoliv nafotit jakkoliv.

T: Dívala jste se také na nějaké kurzy, certifikáty u chůvy?

D: No, na to jsem se ještě nikdy popravdě nedívala. Ale vidíš, je to dobrý nápad, to bych mohla. Taková věc, pořád si říkám, že kdyby nedej se něco stalo, tak bude volat sanitku, že ji taky někdo poradí třeba po telefonu, ale tyhle myšlenky si nemohu připouštět, protože jinak bych si tam nikdy nemohla nikoho pozvat.

T: A na komentáře jiných rodičů se díváte?

D: Ano, dívala, jako když tam měl někdo chválu, tak jsem ráda, že jo. Když tam měl někdo od rodičů, že třeba slečna nepřišla, tak že bych šla po takové slečně, tak to bych nešla.

T: Poslední otázka, doporučila byste tuto zkušenost dál? A proč?

D: Protože je potřeba od těch dětí na chvíli odejít nebo je potřeba tu hlavu si pročistit, abych jim mohla přinést jakoby svěží energii, například. Proto také aby člověku fungoval vztah, protože když nefunguje vztah, tak to nebude dobré ani pro ty děti, pro nikoho v té rodině a pokud člověk nemá to zázemí v té rodině jakoby perfektní, z jakéhokoliv důvodu, tak to nemusí být, že se nikomu nechce, ale protože jsou zdravotní potíže a kdo nemá ty rodiče, tak pokud tam ty peníze nějaké na to jsou tak jako určitě se to vyplatí .

Příloha č. 2 – struktura otázek rozhovoru

HVO: Jaké důvody vedou rodiče k výběru babysittingu u předškolních dětí a jak postupují při výběru konkrétní chůvy.

Konkrétní otázky na matky:

- Kolik je Vám let?
- Jaké je Vaše dosažené vzdělání?
- Kolik máte dětí?
- Jaká byla Vaše profese před těhotenstvím?
- Jaká je Vaše profese nyní?

VO1: Jaké důvody vedou rodiče k výběru babysittingu?

- Co Vás vedlo k tomu vyzkoušet babysitting?
- Co na babysitting říká Vaše okolí?
- Z jakého důvodu je pro Vás možnost chůvy přijatelnější než svěřením dítěte někomu z rodiny?
- Uvažovali jste také nad finanční stránkou a nad dobou, po kterou potřebujete využívat svou chůvu?

VO2: Jak postupují při výběru chůvy?

- Měli jste nějaké z minulosti zkušenosti s babysittingem?
- Co na babysitting říkají vaši rodiče, pokud jste se s nimi radili?
- Radili jste se osobně s někým, kdo měl zkušenosti s babysittingem a co Vám poradil?
- Jaký na to má názor Váš partner? Zasahoval do výběru?
- Jestliže jste hledali informace o babysittingu na internetu, co všechno jste našli?
- Našli jste nějaké zkušenosti i z chatovacích serverů s jinými maminkami? Jaké?
- Jaké vzdělání upřednostňujete u chůvy? O co se zajímáte při výběru chůvy?
- Doporučila byste dál tuto zkušenost? Proč?